

TJÄNSTESKRIVELSE

1(2)

Regionsjukvårdsstaben
Karl Landergren

2018-04-20

SVN 2018-15

Samverkansnämnden för sydöstra
sjukvårdsregionen**Fokusområden 2018-2019****Förslag till beslut**

Samverkansnämnden för Sydöstra sjukvårdsregionen antar områdena kompetensförsörjning, digitalisering och samverkan i regionala utvecklingsfrågor som fokusområden för samverkansnämndens arbete 2018-2019.

Bakgrund

För att genom tydliga politiska prioriteringar ytterligare stärka kraften i samverkan inom den Sydöstra sjukvårdsregionen gav samverkansnämnden vid sitt sammanträde den 23 mars 2018 presidiet i uppdrag att fördjupa sig kring fokusområdena och återkomma med förslag. Presidiet diskuterade frågan vid sitt möte den 9 april 2018 och beslutade att föreslå följande fokusområden:

- kompetensförsörjningsfrågor och nya kompetenser,
- digitalisering,
- samverkan i regionala utvecklingsfrågor.

Kompetensförsörjningsfrågor och nya kompetenser

En långsiktig och hållbar kompetensförsörjning är avgörande för att huvudmännen i sjukvårdsregionen ska kunna erbjuda god och jämlik hälso- och sjukvård. Samverkan på området sker redan i olika delar av systemet från regionsjukvårdsledning till de regionala medicinska programområdena. De utmaningar som ses som följd av pågående utveckling och de demografiska behoven ger anledning att utveckla detta samarbete ytterligare.

Att driva gemensamt och strategiskt arbete för samverkan med de lärosäten som finns i sjukvårdsregionen bedöms ha potential att ytterligare stärka kompetensförsörjning och kompetensutveckling i sjukvårdsregionen.

Digitalisering

Hälso- och sjukvården befinner sig liksom flera andra tjänstproducerande sektorer i en transformationsprocess. Digitala tjänster har potential att bidra

till effektiv resursanvändning, ökad nöjdhet hos invånare/patienter och en bättre arbetsmiljö. Utvecklingen kräver nära samarbete mellan invånare, medarbetare, nationella aktörer och tjänsteleverantörer. I sjukvårdsregionen finns gott samarbete genom t.ex. e-SPiR och goda förutsättningar, bl.a. genom vårt gemensamma vårdssystem Cambio Cosmic.

Genom att utveckla denna samverkan har Sydöstra sjukvårdsregionen möjlighet att leda utvecklingen nationellt.

Samverkan i regionala utvecklingsfrågor

Från den 1 januari 2018 har alla tre huvudmännen även det regionala utvecklingsansvaret i sin respektive geografi. De regionala utvecklingsfrågorna kräver samverkan på flera nivåer med varierande geografiska samband. I flera av frågorna krävs samverkan över större geografiska områden än länsnivån. Den väletablerade samverkan som finns mellan huvudmännen i Sydöstra sjukvårdsregionen kan här nyttjas som en styrka. Beroende på hur Indelningskommitténs slutbetänkande Myndighetsgemensam indelning – samverkan på regional nivå hanteras kan statliga myndigheter komma att söka samverkan på regional nivå i högre grad än tidigare.

På grund av områdets stora komplexitet och behoven av samverkan i flera sammanhang inleds arbetet inom detta fokusområde med en kartläggning av existerande samband och samverkansytor. Under kommande tvåårsperiod kan sedan ytterligare konkret samverkan utvecklas.

Anders Henriksson (S)
Ordförande Samverkansnämnden
för sydöstra sjukvårdsregionen

Karl Landergren
Ordförande
Regionsjukvårdsledningen

2018-04-27

Komplettering till Regional kompetensförsörjning- underlaget för dialog med lärosäten

Det finns en samstämmighet i sydöstra regionen att rapporten som togs fram 2016 fortfarande är förhållandevis aktuell. Bristen på både grundutbildade och specialistutbildade sjuksköterskor kvarstår.

I Region Jönköping ser man en minskning av behovet när det gäller anestesi i Jönköping medan behovet kvarstår i Eksjö och Värnamo. Behovet inom intensivvård gäller fortfarande men studiegruppen i Jönköping är inställd i höst och de som bor i Jönköping söker i stället till Linköpingsgruppen eller Linnéuniversitetet i Växjö

Landstinget i Kalmar har idag sjuksköterskeutbildningen fördelad på tre orter med ett ökat intag sedan 2015. Antalet VFU-platser begränsar möjlighet till fler utbildningsplatser både inom grundutbildning och flertalet specialistutbildningar.

Antalet utbildningsanställningar inom landstinget har ökat i antal och barnmorskor har varit ett högt prioriterat område under senaste åren

Behovet av röntgensjuksköterskor är stort och behovet av utbildning i närområdet är viktigt. Diskussion att ha en studiegrupp på Linnéuniversitetet kopplad till befintlig utbildning i Jönköping har startat av lärosätena men inga besked har lämnats.

Specialistsjuksköterskeutbildning operation bedrivs på Linnéuniversitetet- framgår inte av rapporten - med 18 utbildningsplatser sedan tidigare. Som ett resultat av de dialoger som genomfördes mellan regioner och lärosäten 2015-2016 kommer Linnéuniversitetet från och med hösten 2018 starta studiegrupper inom operation i Jönköping och Linköping.

Region Östergötland har haft tre rekryteringsomgångar till utbildningsanställningar så det är möjligt att vara mer tillförlitlig vad gäller antal per inriktning. Linköpings universitet har ht 18 beslutat ställa in inriktningarna medicin samt intensivvård studieort Jönköping på grund av lågt söktryck.

Regionsjukvårdsledningens initiativ till samverkan med lärosäten och regioner/landsting som påbörjades 2015 är viktig och behöver en fortsättning i regionen för att säkerställa kompetensförsörjningen och för att fortsätta utveckla samverkan mellan regionens lärosäten avseende utbildningar.

Anna Georgsson, HR-strateg, Region Jönköpings län

Susanne Kvarnström, HR-strateg, Region Östergötland

Elisabeth Johansson, utbildningsstrateg, Landstinget i Kalmar län

Regional kompetensförsörjning

Underlag för dialog med lärosäten

Sara Mellergård, HR-strateg, Region Östergötland
Susanne Kvarnström, HR-strateg, Region Östergötland
Hans-Peter Eriksson, personalstrateg, Landstinget i Kalmar län
Ingela Lindström, personalstrateg, Landstinget i Kalmar län
Inga-Lena Alm Larsson, HR-strateg, Region Jönköpings län (red)
Marcus Lundgren, HR-strateg, Region Jönköpings län

Sammanfattning

Som bakgrund till underlaget ligger tidigare uppdrag från regionsjukvårdsledningen. I åtgärdsplanen föreslog arbetsgruppen bland annat tydligare dialoger med regionens lärosäten om utbildningsplatser som svarar mot regionernas/landstingens behov. Syftet är att öka vårt samarbete med lärosätena, på flera nivåer, för att säkerställa att utbildningsinriktningar och utbildningsplatser tillgodoser vårt behov av kompetens.

Sammanfattningsvis vill vi belysa följande

- Antalet utbildningsplatser för grundutbildade sjuksköterskor täcker vårt behov om; vi är de enda arbetsgivarna, samtliga studenter fullföljer sin utbildning, om vi arbetar med ”rätt använd kompetens”. *Detta gäller i ett regionperspektiv men inte för Landstinget i Kalmar län.*
- Verksamheterna efterlyser fler utbildningsplatser för röntgensjuksköterskor. Med endast en utbildning i regionen finns det många konkurrerande arbetsgivare.
- Vi känner oro för en låg genomströmning av studenter på vissa utbildningar. Exempelvis för biomedicinsk analytiker- och sjuksköterskeprogrammen. Detta problem kan inte enbart hanteras med överintag.
- Behovet av kompetensförsörjning när det gäller specialistutbildade sjuksköterskor kvarstår i hela sjukvårdsregionen trots att antalet anställda har ökat inom de flesta inriktningarna. Vi ser ett stort värde i att antagningen till specialistsjuksköterskeutbildningarna sker i samverkan med arbetsgivaren.
- Fler specialistsjuksköterskeprogram på halvfart efterfrågas. Det underlättar för både verksamhet och medarbetare att kombinera studier och yrkesarbete samt ökar möjligheten för arbetsgivaren att bevilja ledigheter.
- Bristen på cytodiagnostiker är såväl en nationell som regional fråga och utbildningen ges idag endast på Karolinska institutet. Det är önskvärt med en regional lösning.
- Det råder en sårbar situation när det gäller kompetensförsörjning av både audionomer och logoped. Utbildning för audionomer saknas i sjukvårdsregionen och logopedprogrammet finns enbart vid Linköpings universitet.

Innehåll

Innehåll.....	3
1. Bakgrund	4
2. Uppdrag.....	4
3. Grundutbildningar	4
3.1 Läkarutbildningen.....	4
3.2 Grundutbildade sjuksköterskor	5
3.3 Röntgensjuksköterskor	6
3.4 Biomedicinska analytiker (BMA)	6
4. Specialistsjuksköterskor	6
4.1 Kartläggning av behov	7
4.2 Stimulansatt söka och fullfölja utbildningar.....	7
4.3 Utbildningsanställningar.....	8
5. Verksamhetsförlagd utbildning (VFU)	8
6. Övriga utbildningar inom vissa nyckelfunktioner.....	9
7. Innehåll i utbildningarna	9

1. Bakgrund

Uppdraget grundar sig på tidigare kartläggning och analys över framtida behov av kompetensförsörjning för viktiga yrkesgrupper inom sjukvårdsregionens hälso- och sjukvård¹. Ett förslag till åtgärd i den rapporten var att skapa tydligare dialog mellan region/landsting och lärosätena i regionen för att tillgodose vårt samlade behov av kompetens.

2. Uppdrag

2015 gavs ett nytt uppdrag till HR direktörerna där sydöstra regionsjukvårdsledningen föreslår en dialog mellan regionernas regiondirektörer/landstingsdirektörer och dekanerna vid de tre lärosätena i sjukvårdsregionen.

Syftet med dialogen ska vara att säkra framtida behov av utbildningsplatser genom att öka den strategiska samordningen mellan regionens behov och lärosätenas utbud.

HRs uppdrag är att ta fram ett underlag för dialog. Underlaget grundar sig på tidigare rapport, uppdatering av regionens samlade behov samt regionens utbud i form av utbildningsplatser.

Uppdraget har fokus på utbildningar som genomförs via våra lärosäten. Underlaget redovisar därför ingen statistik och analys över sjukvårdsregionens specialistläkarförsörjning (ST), då ansvaret för läkarnas specialistutbildning inte ligger på lärosätena utan är regionernas/landstingens.

3. Grundutbildningar

I tidigare rapport (2012) beskrevs att sjukvårdsregionen ansågs vara relativt välförsörd med utbildningsplatser för grundutbildade sjuksköterskor. Det är inte vår bild i dag. För närvarande ser vi behov av fler utbildningsplatser för framförallt sjuksköterskor.

3.1 Läkarutbildningen

Antal utbildningsplatser på läkarprogrammet har ökat med ca 45 platser från 171 platser år 2012 till 216 platser år 2016. Parallellt till denna utveckling har även sjukvårdsregionens antal AT-platser ökat kraftigt med 59 platser från 126 AT-platser år 2012 till 185 AT-platser år 2016. Tillräckligt med AT-platser i landet är en förutsättning att säkerställa flödet från läkarexamen till färdig specialist.

Sjukvårdsregionen kan fortsatt konstatera ett generellt högt söktryck till AT- platserna vilket är glädjande men det innebär också att inte alla som vill göra AT i sjukvårdsregionen får plats utan tvingas söka sig från regionen eller att deras legitimationstid förlängs avsevärt. Med beaktande av detta kan det inte uteslutas att en fortsatt utökning av AT-platser kan bli aktuell i framtiden.

¹ En kartläggning i den sydöstra sjukvårdsregionen (2012) samt Behov av framtida kompetensförsörjning i den sydöstra sjukvårdsregionen (2014)

Utbildningsplatser totalt; LiU, JU och LnU	2012	2016	Differens 2012-2016	Behov/år
Läkarprogrammet	171	216	45	185 AT

3.2 Grundutbildade sjuksköterskor

Behovet av sjuksköterskor har ökat under senare år samtidigt som vi har fler sjuksköterskor anställda. Verksamheterna signalerar behov av nya sjuksköterskor medan regionledningen framhåller vikten av att arbeta med ”rätt använd kompetens”.

Under samma period har antalet undersköterskor minskat för att numera plana ut och öka inom vissa verksamheter. I Region Östergötland har trenden vänt, i Region Jönköpings län har den stagnerat och i Landstinget i Kalmar län fortsätter antalet undersköterskor att minska.

Antalet utbildningsplatser för sjuksköterskor har ökat med ca 50 platser från och med år 2012 i regionen till 642 utbildningsplatser år 2016.

Utbildningsplatser totalt; LiU, JU och LnU	2012	2016	Differens 2012-2016	Behov/år
Sjuksköterskeprogrammet	589	642	53	546

Sjukvårdsregionens samlade behov av ersättningsrekrytering uppgår till nästan 550 sjuksköterskor per år. Även intern rörlighet som sker genom sjuksköterskor som specialistutbildar sig till specialistsjuksköterskor är medräknat. Antalet utbildningsplatser är totalt 642. I den beräkningen måste vi även väga in att antagningen är nationell och att en viss andel kommer från andra län. För en helhetsbild ska vi ha med i beräkningen att flera studenter från andra län inte stannar i vår region och att det finns fler arbetsgivare med rekryteringsbehov som ex kommunerna. Vi framhåller även oro angående genomströmningen av studenter på utbildningen. Under senare år har vi fått signaler om att antal utexaminerade studenter har minskat trots överintag. Vi menar att minskad genomströmning inte enbart kan hanteras med överintag eftersom VFU-volymer i tidiga terminer påverkas

En del i att säkra vårt framtida behov av sjuksköterskor är att öka antalet utbildningsplatser men under förutsättning att antalet VFU-platser kan garanteras. Störst behov av utbildningsplatser har Landstinget i Kalmar och i syfte att få till stånd grundutbildningsplatser i norra länsdelen lämnar Landstinget i Kalmar ekonomiskt stöd till Linnéuniversitetet.

I enlighet med LUST studien² visar även den att färre fullföljer grundutbildningen till sjuksköterska och att fler slutar efter några års anställning. Det är därför både en arbetsgivarfråga och en utbildningsfråga. Arbetsgivaren får inte kompetensbehovet tillgodosett och lärosätet får inte ersättning för studenter som inte fullföljer sin

² LUST-studien, en landsomfattande longitudinell studie av sjuksköterskestudenters hälsoutveckling och karriärval, som genomfördes under 2002 – 2006.

utbildning. Hur kan vi tillsammans arbeta vidare med det? Stämmer innehållet i utbildningen överens med den verklighet studenterna möter?

3.3 Röntgensjuksköterskor

Regionen har fortsatt behov av att anställa röntgensjuksköterskor. Den utbildning som finns idag, i regionen, är vid Jönköping University och närmast därefter vid Högskolan i Halmstad. Upptagningsområdet är därför stort med näraliggande regioner och andra verksamheter som konkurrerande arbetsgivare.

I Region Östergötland har röntgenverksamheten uttryckt behov av dialog med Linköpings universitet för att få till stånd ytterligare en utbildning i regionen för att säkra kompetensförsörjningen. Region Jönköpings län har tvingats rekrytera nya medarbetare från andra länder för att tillgodose sitt kompetensbehov och Landstinget i Kalmar län har distansstudenter vid Luleå tekniska universitet.

Antalet utbildningsplatser har minskat marginellt inom regionen men vårt behov av röntgensjuksköterskor kvarstår. Därför ser vi det önskvärt att utbildningen skulle finnas på ytterligare ett lärosäte i regionen.

Utbildningsplatser totalt; LiU, JU och LnU	2012	2016	Differens 2012-2016	Behov/år
Röntgensjuksköterska	33	30	-3	26

3.4 Biomedicinska analytiker (BMA)

Sjukvårdsregionens samlade behov av biomedicinska analytiker är att rekrytera ca 50 nya medarbetare per år. Utbildningen finns på två lärosäten i regionen med totalt 68 utbildningsplatser (år 2016) i grundutbildningen. Sett till siffror ser det ganska bra ut. Däremot vet vi att både arbetsmarknaden och antagningsområdet är större än de verksamheter vi har. Dessutom känner vi stor oro för den låga genomströmningen av studenter som fullföljer utbildningen trots att vi vet att vissa förbättringar har skett.

Utbildningsplatser totalt; LiU, JU och LnU	2012	2016	Differens 2012-2016	Behov/år
Biomedicinska analytiker (BMA)	83	68	-15	52
Kompletterande BMA	14	34	20	se ovan

4. Specialistsjuksköterskor

Behovet av kompetensförsörjning när det gäller specialistutbildade sjuksköterskor kvarstår i hela sjukvårdsregionen trots att antalet anställda har ökat inom de flesta inriktningarna. Fortsatt behov finns främst inom operation, intensivvård, anestesi, psykiatri och barn- och ungdomssjukvård samt barnmorskor. Vidare kan även nämnas onkologi och distriktssjuksköterska.

Utbildningsplatser totalt; LiU, JU och LnU	2012	2016	Differens 2012-2016	Behov/år
Spec ssk anesthesi	14	47	33	26
Spec ssk akut		18	18	i.u.
Spec ssk barnmorska	29	51	22	40
Spec ssk distrikt	76	75	-1	55
Spec ssk IVA	12	41	29	31
Spec ssk med	7	17	10	
Spec ssk barn och ungdom	39	44	5	27
Spec ssk kir	18	17	-1	2
Spec psyk	34	49	15	38
Spec ssk op		0	0	23
Spec ssk ambulans	30	18	-12	8*
Spec ssk ögon		15	15	4

* Behovet för Region Östergötland är ej inräknat eftersom ambulansverksamheten bedrivs i privat regi.

4.1 Kartläggning av behov

Samtliga landsting i sydöstra sjukvårdsregionen genomför kontinuerligt kartläggningar för att identifiera behov och inriktning mot prioriterade områden och professioner. Kunskap om kommande behov av specialistsjuksköterskor är en förutsättning för dialog med lärosätena.

4.2 Stimulansatt söka och fullfölja utbildningar

Kompetensförsörjning av just specialistsjuksköterskor är komplex och beror på en rad samverkande faktorer. Inom utbildningarna har sannolikt aspekter såsom regionalt/nationellt samarbete mellan lärosäten och hur studierna är anpassade för vuxna yrkesverksamma exempelvis via hel- eller halvfart stor betydelse för söktrycket. Andra faktorer är hur arbetsgivaren motiverar till studier genom marknadsföring av specialiteten och olika former av studielön/bibehållen grundlön. Tidigare erfarenheter är att höjningar av studielön och breddning av målgruppen har gett positiva resultat i form av ökat söktryck. Vi ser också att åtgärderna har betydelse för att stimulera medarbetare att söka till och fullfölja specialistutbildning.

Samtliga regioner/landsting i sydöstra sjukvårdsregionen finansierar lön under utbildning för medarbetare i olika former. Både via studielöner och numera även som utbildningsanställningar. Främst förekommer stimulansåtgärder för att motivera till vidareutbildning som specialistsjuksköterska inom respektive region/landstings prioriterade områden.

Eftersom regionens lärosäten inte längre kan ha samma breda utbud som tidigare av specialistutbildning för sjuksköterskor har det lett till att vissa utbildningar genomförs

som distansutbildningar i samverkan med lärosäten utanför regionen. Det sker inom inriktningar som, operation, intensivvård, anestesi och psykiatri samt för röntgensjuksköterskor. Åtgärder har därför vidtagits av arbetsgivaren för extra finansiering för merkostnader som litteratur, resor. Ett sätt att stimulera medarbetare att fullfölja sin utbildning.

Det finns också efterfrågan av fler studier på halvfart. Det underlättar för både verksamhet och medarbetare att kombinera studier och yrkesarbete samt ökar möjligheten för arbetsgivaren att bevilja ledigheter. En inventering hösten 2014 indikerar att antalet medarbetare som bedöms kunna ges ledighet för studier mer än fördubblas vid halvfartstudier jämfört med helfart, framförallt inom verksamheter som har hög andel grundutbildade sjuksköterskor. Halvfartstudier uppfattas även ge bättre kontinuitet och inskolning i den nya professionen som specialistsjuksköterska.

4.3 Utbildningsanställningar

För att ytterligare säkra vår kompetensförsörjning av specialistsjuksköterskor har samtliga regioner/landsting inom sydöstra sjukvårdsregionen inrättat former av utbildningsanställningar. Det är en medveten strategi med förhoppning att öka intresset för utbildning till specialistsjuksköterska. Vi kan dock se en risk i att medarbetare, som inte omfattas av en utbildningsanställning, väljer att avvakta.

Genom att arbetsgivaren styr via vem som får en utbildningsanställning får det konsekvenser för lärosätena. Sökande som inte får en utbildningsanställning tros i högre grad tacka nej till sökt utbildning. Samtidigt bedöms antalet sökande öka kraftigt. Det är därför angeläget att hitta lösningar som gynnar både arbetsgivarens behov och lärosätenas utbud. Kanske kan "Kalmarmodellen" vara förebild för ett bra samarbete. Enligt uppgift reserverar Linneuniversitetet vissa utbildningsplatser till Landstinget i Kalmar. Vi ser alltså att antagningen till specialistsjuksköterska sker i samverkan med lärosätet.

En vinst med utbildningsanställningar är att vi i ett rekryteringsförfarande är tydliga med att informera intresserade medarbetare om vad det nya arbetet innebär. Genom rekryteringsförfarande med urval och intervjuer till utbildningsanställningar, kan vi i ökad grad säkerställa att vi anställer sjuksköterskor som känner till vad som förväntas av dem efter genomförd utbildning.

5. Verksamhetsförlagd utbildning (VFU)

Den verksamhetsförlagda utbildningen är en trång sektor inom flera verksamheter i regionen.

I idealsituationen kommunicerar regioner/landstingen väl underbyggda kompetensbehov på ett effektivt sätt till berörda lärosäten, som i sin tur anpassar utbildningsplatser och utbildningsinnehåll efter framtida verksamhetsbehov. Regionen/landstinget tillhandahåller sedan önskat antal VFU-placeringar med

kompetenta och engagerade handledare samt har ekonomiska möjligheter att rekrytera och anställa de nyutbildade studenterna.

Regionerna har ofta avtal med lärosäten som försäkrar lärosätet att vi som arbetsgivare tar emot det antal studenter på VFU som det finns utbildningsplatser. I avtalet regleras även den summa som arbetsgivaren får för genomförda VFU veckor.

Den utökade och decentraliserade läkarutbildningen vid Linköpings universitet påverkar kraftigt handledarbehov och kompetens i hela regionen. Det får konsekvenser att utrymme för handledning måste skapas i verksamheten såväl som utveckling av handledningskompetens. Universitetskanslerämbetets regelbundna kvalitetsgranskningar av landets utbildningsprogram sätter också press på lärosätena att handledningen håller hög kvalitet och att handledare har adekvat formell akademisk kompetensnivå.

Vi måste vara medvetna om att en ökning av utbildningsplatser medför ett utökat antal VFU placeringar. Det är viktigt att fler aktörer, t.ex. kommuner är med och bidrar. Det är också viktigt med fortsatt samverkan kring VFU placeringar för att säkerställa framtidens behov av VFU platser. För att klara ökade volymer och behålla god kvalitet krävs god planering och helt nya lösningar. Ett alternativ kan vara sprida VFU perioderna för att eliminera ”krockar” av VFU-studenter i verksamheterna.

6. Övriga utbildningar inom vissa nyckelfunktioner

Sjukvårdsregionens samlade behov av kompetens inom vissa mindre professioner saknar helt utbildningsplatser i regionen. Bland annat gäller det utbildning till cytodiagnostiker, en vidareutbildning för biomedicinska analytiker. Behov uttrycks för hela Sydöstra sjukvårdsregionen men är även en nationell fråga. Utbildningen till cytodiagnostiker ges idag endast på Karolinska institutet. Idag finns ca 20 cytodiagnostiker i regionen och vi kan inte hävda att vårt samlade behov styrker ett utbildningsprogram i regionen för egen del. Vår mening är att frågan om fler utbildningsplatser bör tas upp såväl nationellt som i sjukvårdsregionen.

Vidare har vi en sårbar situation när det gäller kompetensförsörjning av såväl audionomer som logopedier. Vår tidigare kartläggning tyder på att det kommer att finnas behov av fler audionomer och logopedier på grund av fler sjuka äldre. Audionomer är en förhållandevis liten yrkesgrupp men sårbar. Utbildning för audionomer saknas i regionen och audionomer är svårt att rekrytera. Logopedprogrammet finns vid Linköpings universitet.

7. Innehåll i utbildningarna

Dialog om utbildningsprogram, antal platser och innehåll förs idag på flera olika nivåer mellan regioner/landsting och lärosäten. Såväl ledningsföreträdare som strateger och VFU-ansvariga har kontinuerliga träffar om behov och utbildningsutbud.

För den mer verksamhetsnära kopplingen sker dialoger med verksamhetsföreträdare som VFU-ansvariga/professionsansvariga och programansvariga för utbildningarna på respektive lärosäte. Här är utbildningens innehåll ett väsentligt inslag.

För ökad styrning på universitet och högskolor är det önskvärt med dialoger även på regionledningsnivå. En samlad begäran från regionsjukvårdsledningen kan på ett kraftfullt sätt kommunicera regionens utbildnings- och kompetensbehov för lärosätena.

Dnr 150542/9

Delrapport 1 till Indelningskommittén

- Pendling, arbetsmarknad och näringsliv
- Forskning och högre utbildning

2016-04-04

Jönköpings län, Kalmar län, Kronobergs län, Östergötlands län

Innehåll

1. Inledning.....	3
2. Gemensamma utgångspunkter och fakta	4
Pendlingsmönster.....	4
Kollektivtrafik	7
Arbetsmarknad och näringsliv.....	8
Regional utveckling.....	12
Regionala utvecklingsmedel.....	12
3. Jönköpings län	13
Pendling	13
Näringslivsstruktur	13
Regional utveckling.....	13
Infrastrukturplanering och kollektivtrafik	14
Samband avseende forskning, innovationssystem och högre utbildning.....	15
4. Kalmar län.....	17
Pendling och arbetsmarknadsregioner	17
Näringslivsstruktur	17
Regional utveckling.....	19
Regional kollektivtrafik och transportinfrastruktur	19
Forskning och högre utbildning.....	21
Innovationssystem	21
5. Kronoberg.....	22
Pendling och arbetsmarknadsregioner	22
Näringslivsstruktur	23
Regional utveckling.....	25
Regional kollektivtrafik.....	26
Regional infrastrukturplanering	26
Forskning och högre utbildning.....	26
Innovationssystem	27

6. Östergötland.....	28
Pendling och arbetsmarknadsregioner	28
Näringslivsstruktur	29
Regional utveckling.....	29
Regional kollektivtrafik.....	29
Regional infrastrukturplanering	29
Forskning och högre utbildning.....	30
Innovationssystem	30

1. Inledning

Indelningskommittén presenterade den 9 mars 2016 ett diskussionsunderlag till en ny indelning av Sverige med väsentligt färre län och landsting. Indelningskommittén har därefter i skrivelse den 15 mars 2016 efterfrågat visst underlag med fakta och analyser från de ingående länen. Underlagen är av vikt för fortsatt diskussion och kommande ställningstaganden i den framtida regionindelningen.

I denna första delrapport har fokus lagts på de två första områdena i kommitténs frågeunderlag:

- Pendling, arbetsmarknad och näringsliv
- Forskning och högre utbildning

Rapporten består dels av ett inledande avsnitt med faktaunderlag som omfattar alla fyra län. Därefter redovisas respektive läns fakta och förutsättningar.

2. Gemensamma utgångspunkter och fakta

Pendlingsmönster

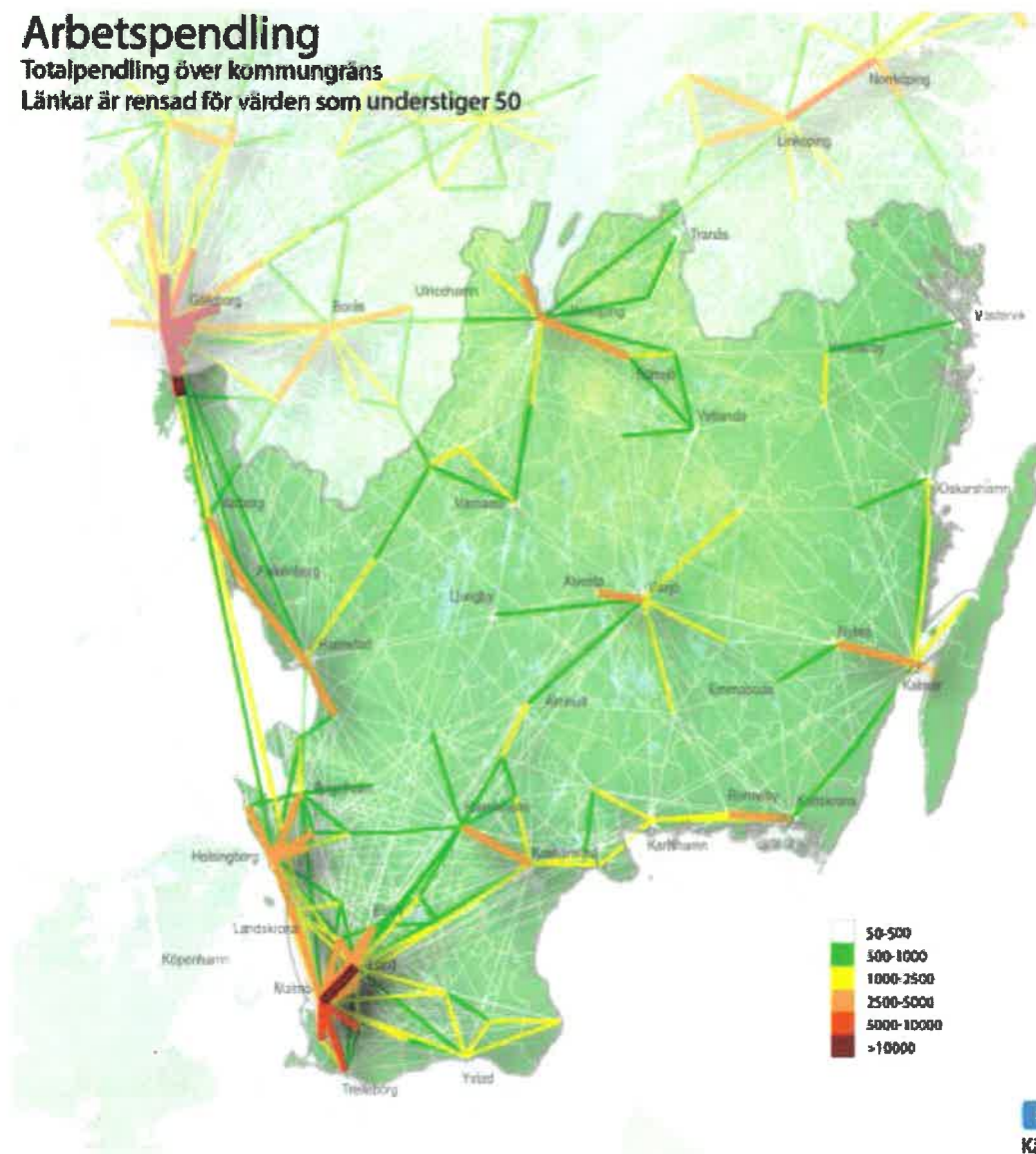
Regionala systemanalyser utgör ett gemensamt kunskapsunderlag för infrastrukturplaneringen i regionerna. Av dessa framgår tydligt de större orternas betydelse som motorer för det pendlingsbara omlandet. Värt att notera är också att pendlingsrörelserna är förhållandevis svaga mellan flera av universitet- och högskoleorterna, något som bland annat har kopplats till bristfälliga kommunikationer. Dessutom är rörelsen över befintliga länsgränser mycket låg i flera delar av området. Ett påfallande mönster för hela området är även den stora pendlingen mot Stockholm.

Det finns idag inget samlat underlag som beskriver hela geografien. Följande två kartor ger dock en bild av utbytet mellan de fyra länen och pendlingen till omgivande län.

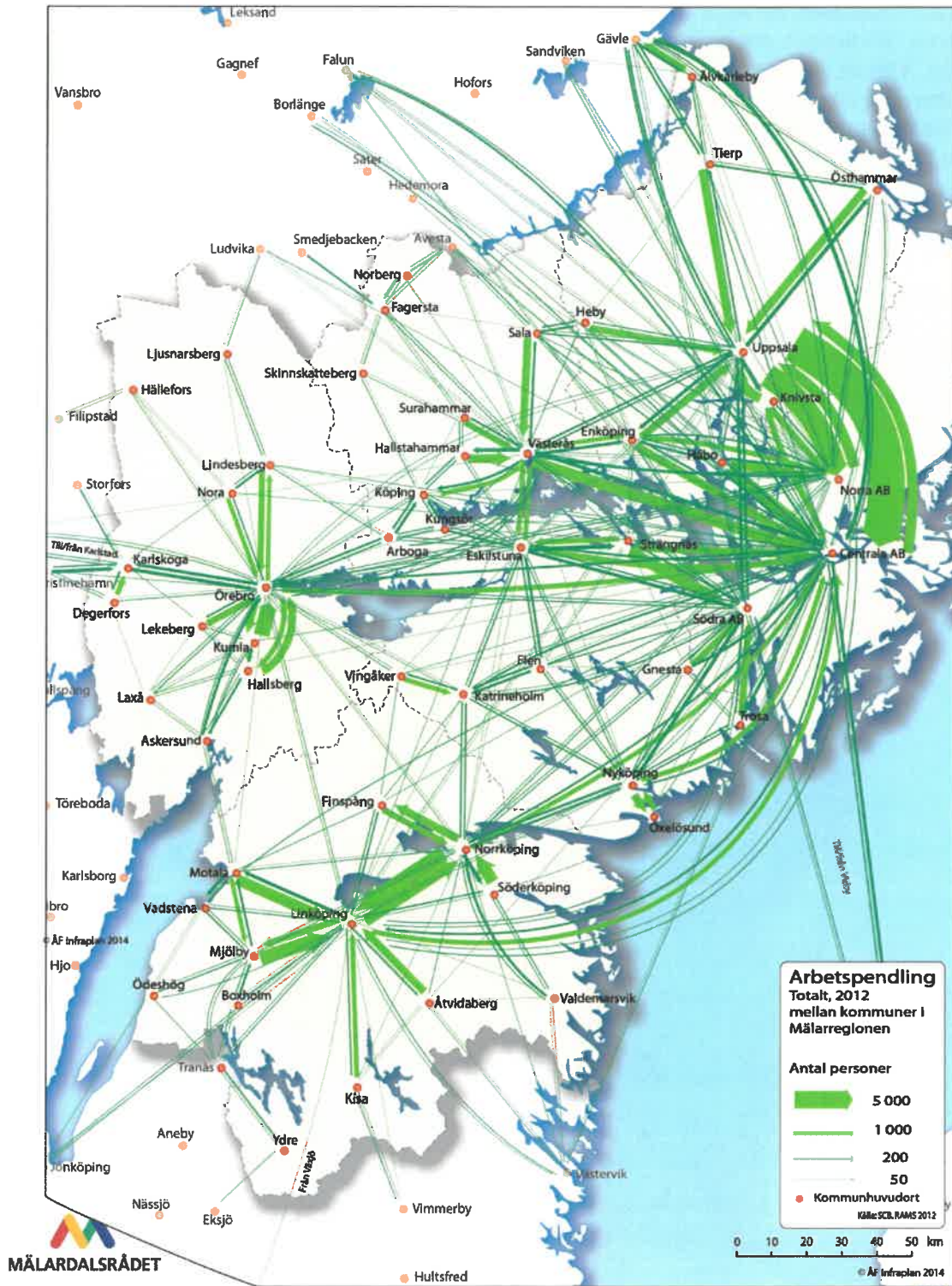
Systemanalys för Sydsveriges Infrastruktur 2015

Arbetspendling

Totalpendling över kommungräns
Länkar är rensad för värden som understiger 50

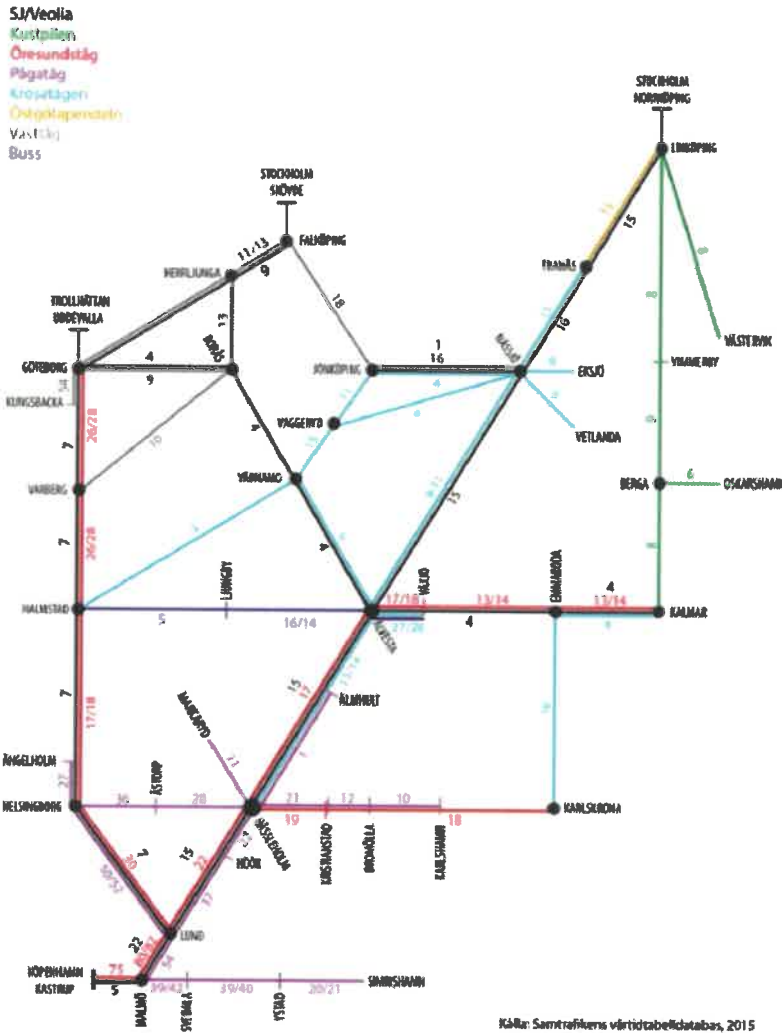
ARBETSPENDLING 2012 MÄLARDALEN-ÖSTERGÖTLAND TOTALT

Kollektivtrafik

I Systemanalys för Sydsveriges Infrastruktur (Ramböll 2015) redogörs för de överordnade tågtrafikstråken i södra Sverige kompletterat med bussförbindelse Halmstad och Växjö. Bilden visar på stommen i ett framtida gemensamt regionalt trafiksystem.

ANTAL TURER PER DYGN, FÄRDRIKTNING OCH KOLLEKTIVTRAFIKSYSTEM

Vidare kan konstateras att restiderna mellan de större städerna/noderna i regionen samt mellan dem och storstadsområden som Malmö/Köpenhamn, Göteborg eller Stockholm är långa. Den som pendlar med bil har god tillgänglighet till de större städerna i regionen. Möjligheterna för den som pendlar på ett mer hållbart sätt med kollektivtrafik är mer begränsade.

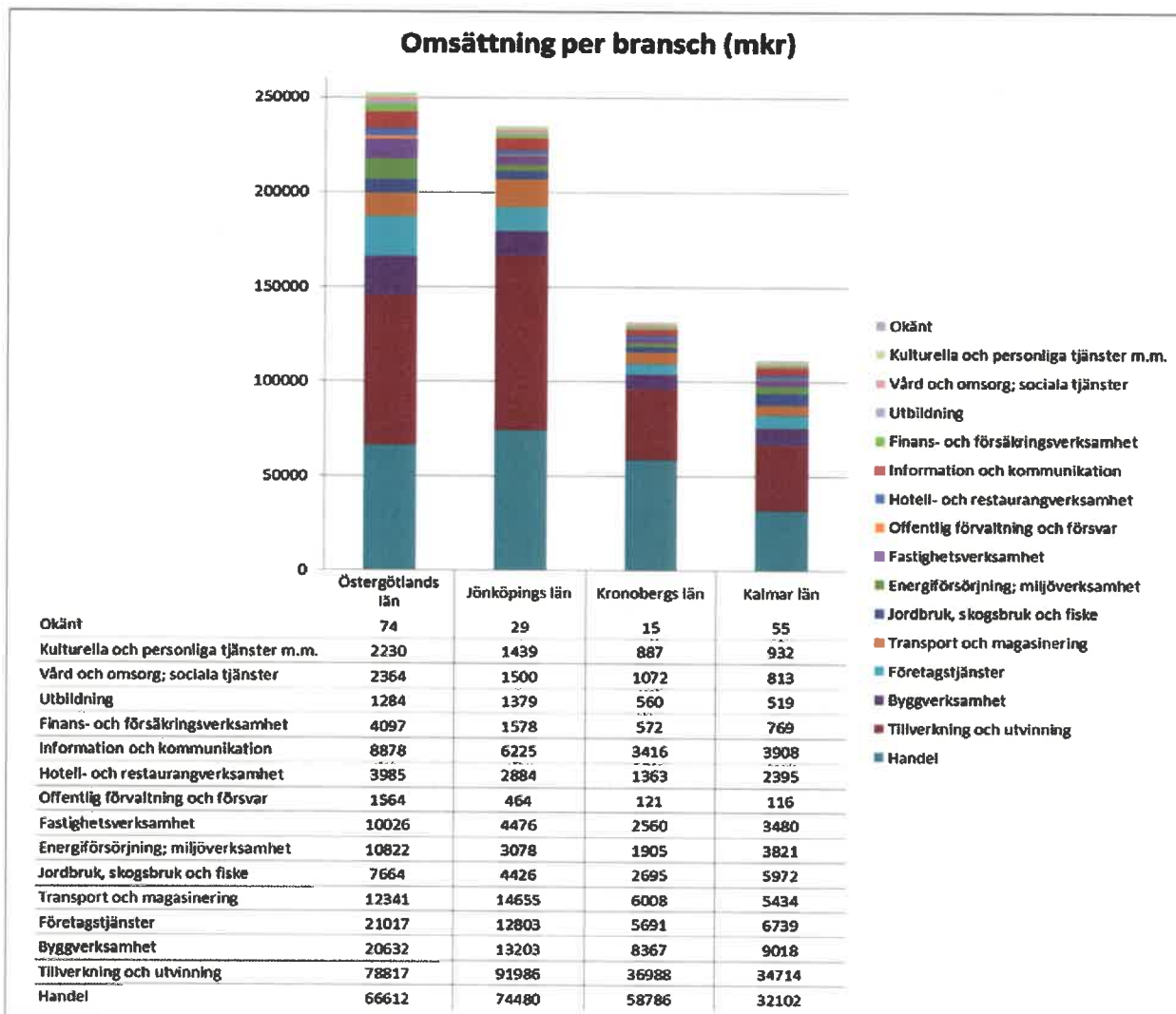
Arbets- och studiependlingen in mot de största städerna i regionen (Jönköping, Kalmar, Linköping, Norrköping och Växjö) kan förväntas öka framdeles. Det blir därför viktigt att stärka dem i deras funktion som tillväxtmotorer genom förbättrad tillgänglighet dem emellan samt mellan dem och kringliggande orter och landsbygd. Det är väsentligt att komma ned i restider på 60 min eller mindre mellan de största städerna samt att successivt utvidga det omlandet kring dem som har restid om högst 60 minuter in till centrum.

Med tanke på att den föreslagna regionen relativt sett är glesbefolkad blir det även viktigt att förbättra förbindelserna mellan de större städerna/noderna och den omgivande landsbygden. Att utöka pendlingsområdena och att integrera kommunerna i väl fungerande gemensamma arbetsmarknadsområden är särskilt viktigt för den framtida utvecklingen av länens perifera områden.

Arbetsmarknad och näringsliv

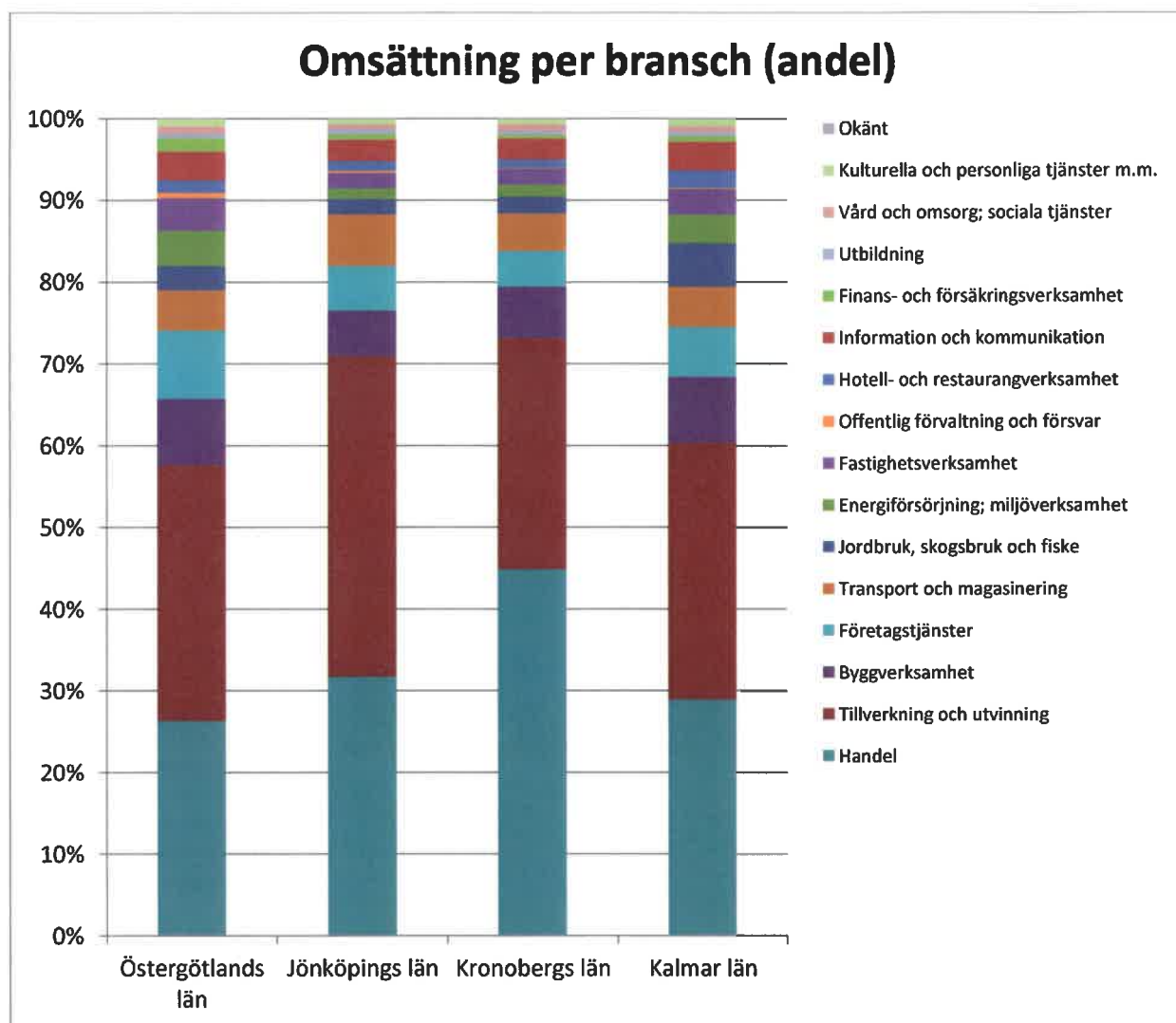
Näringslivsstrukturen i de fyra länen speglar i stort näringslivsstrukturen i Sverige med många små företag samtidigt som det finns några stora internationella företag med stor betydelse för det övriga näringslivet. Gemensamt är också ett stort exportberoende.

Diagrammet nedan visar omsättningen i respektive län fördelat på bransch 2014. Handel tillsammans med tillverkningsindustri är de dominerande branscherna i alla fyra län. (Källa SCB)

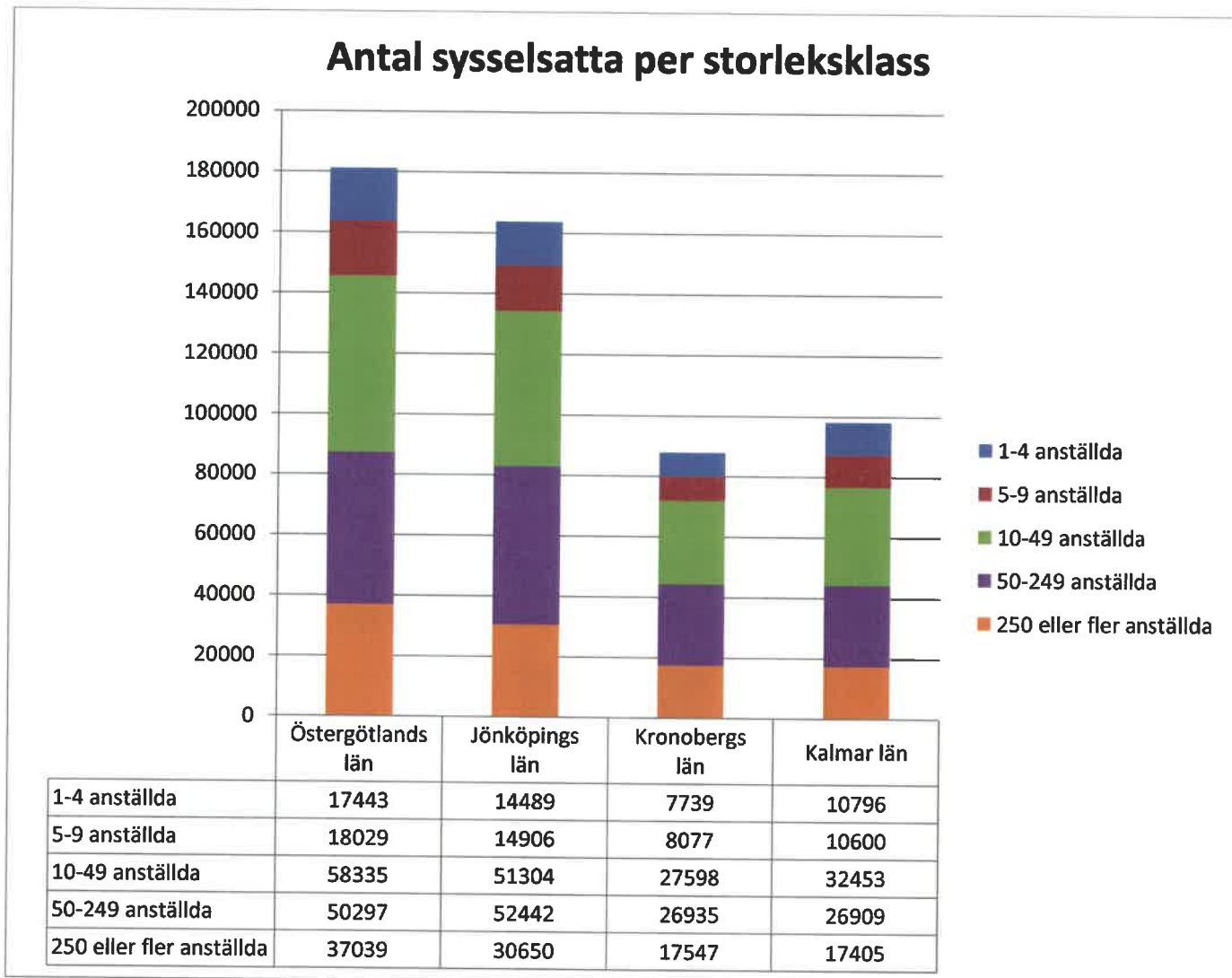

Om man sätter omsättningen per bransch 2014 i relation till den samlade omsättningen så framgår att 57-73% av företagens omsättning kommer från handel och tillverkningsindustri.

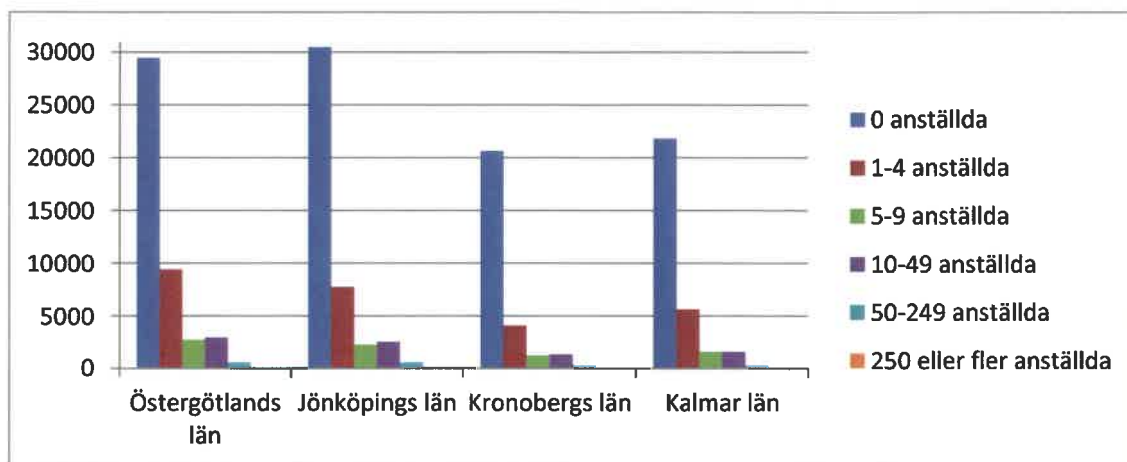
(Källa SCB)

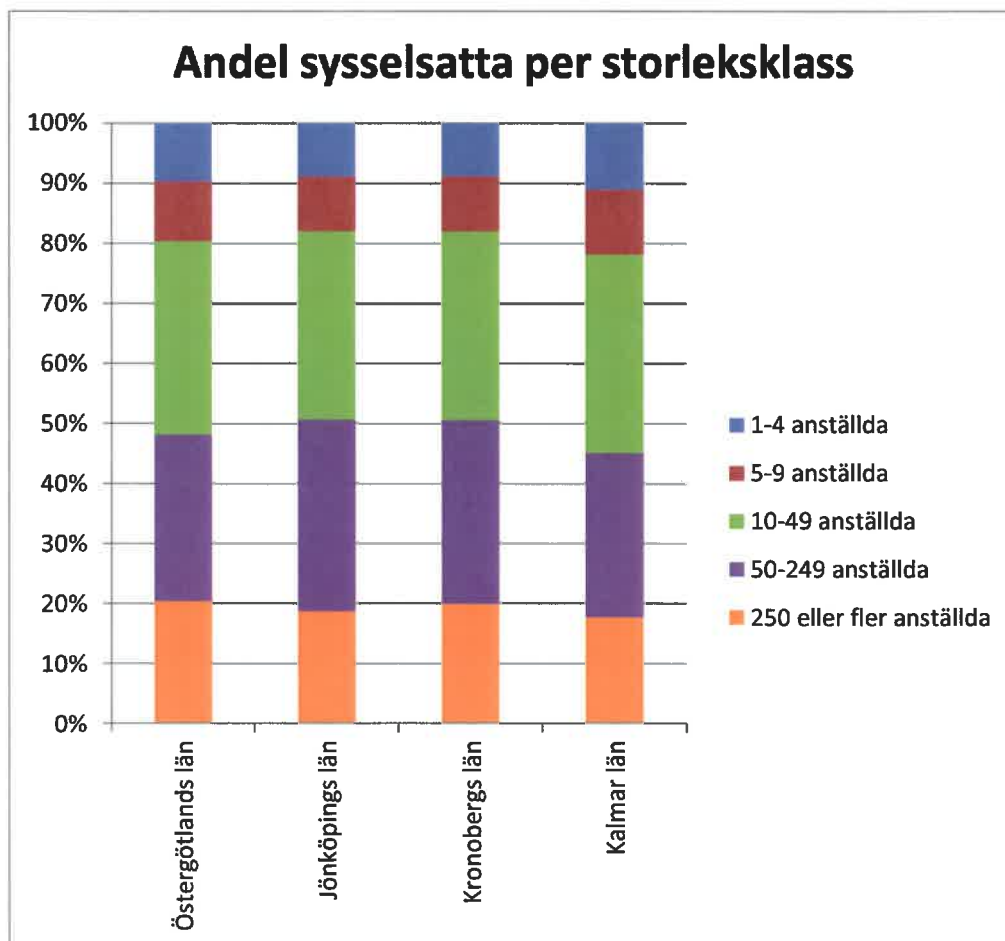
Nedanstående diagram visar antalet sysselsatta per län fördelade på storleksklass av företag. Av bilden framgår att antalet sysselsatta skiljer sig åt mellan länen men att andelen anställda i respektive storleksklass är ungefär densamma. (Källa: SCB 2015).

I detta sammanhang är det också värt att notera att de flesta arbetsställen inte har några anställda alls vilket speglar en stor andel enmansföretag i näringslivet. Diagrammet nedan visar antalet arbetsställen fördelat på storleksklasser 2015.

Vi kan också konstatera att ca hälften av de sysselsatta jobbar på arbetsställen med 50 anställda eller mer. Detta gäller med mindre variationer i alla de fyra länen. (Källa: SCB 2015)

Regional utveckling

I Jönköping, Kronoberg och Östergötland har landstinget/regionen sedan 2015-01-01 det statliga regionala utvecklingsansvaret. I Kalmar har regionförbundet motsvarande ansvar, med undantag för kulturen som landstinget ansvarar för sedan årsskiftet. Arbetet innebär enligt den statliga förordningen om regionalt tillväxtarbete (2007:713) bland annat att utarbeta ett regionalt utvecklingsprogram och samordna genomförandet av programmet som är vägledande för arbetet med hållbar regional utveckling.

Regionala utvecklingsmedel

Det statliga regionala anslaget för utvecklingsmedel (1:1) för 2016 är fördelat i länen på följande sätt:

Regionförbundet Kalmar län	41 054 000 kr
Länsstyrelsen Kalmar	2 161 000 kr
Totalt	43 215 000 kr
Region Kronoberg	16 475 000 kr
Länsstyrelsen Kronoberg	3 725 000 kr
Totalt	20 200 000 kr
Region Jönköpings län	24 021 000 kr
Länsstyrelsen Jönköping	1 264 000 kr
Totalt	25 285 000 kr
Region Östergötland	21 807 000 kr
Länsstyrelsen Östergötlands län	1 148 000 kr
Totalt	22 955 000 kr

Därutöver har länen tillgång andra utvecklingsresurser. Utöver de egna medel som avsätts finns utvecklingsmedel i form av EU-medel (ERUF, ESF, Landsbygdsprogrammet, FP7 mfl), statliga medel (regionala företagsstöd, medel från Tillväxtverket, Vinnova, Energimyndigheten, Kulturrådet m. fl.). Den senaste sammanställningen av detta gjordes på uppdrag av SKL i mars 2015. Se bilaga.

En regionförstoring kan innebära att ett gemensamt utvecklingsarbete kan bedrivas över en större geografi. Gränser som försvinner underlättar alltid samverkan även om gränserna i verkligheten inte är begränsande. En större geografi ger i sig bättre förutsättningar att utveckla kluster och profilområde eftersom såväl antalet aktörer ökar liksom branschbredden.

Det finns dock olika logiker som måste värderas och hanteras. Vilka faktorer som har faktisk betydelse för utvecklingsmöjligheterna beror på rådighet, produktion, ledarskap och resurser.

3. Jönköpings län

Pendling

Möjligheterna till pendling har stor betydelse för utvecklingen av arbetsmarknad och sysselsättning. Även pendlingsmöjligheterna till studieorter har stor betydelse. I budget/flerårsplan för Region Jönköpings län fastslås därmed att förutsättningarna för en god utveckling av länet innefattar slutsatsen att det ska finnas möjligheter att pendla till skola, arbete och fritidsaktiviteter.

Analyser som gjorts under åren har visat på de större orternas betydelse som motorer för det pendlingsbara omlandet. Analyser har också visat på att det finns behov av pendling mot storstäderna i landet.

Näringslivsstruktur

Näringslivet i länen är proportionsmässigt relativt likartat vad gäller vilka näringsgrenar som är dominerande ur sysselsättningssynpunkt. Nedan följer några exempel på branscher där det finns anledning att särskilt lyfta fram vad som gäller för Jönköpings län.

Av sysselsättningen i Jönköpings län utgör c:a 23% gruppen Tillverkning och utvinning. Nationellt ligger den siffran på c:a 12%. Det finns dock kommuner i länet där sysselsättningen inom tillverkning ligger nära 50%. Starka branscher inom tillverkning är: metallbearbetande industri, träbearbetande industri, skärande bearbetning i metall, plast- och gummiindustri, möbel- och inredningsindustrin samt metallgjutier. Dominerande inom tillverkningsindustrin är underleverantörsföretag. När det gäller trämanufakturindustrin återfinns c:a 70% av landets sysselsättning inom den sektorn inom en radie av 15 mil från Nässjö. Likaså finns det i landet ett 80-tal stug- och trähustillverkare, varav ett drygt 20-tal återfinns i Jönköpings län, av vilka flertalet är större aktörer inom sektorn nationellt.

Kopplat till de större branscherna/klustren finns sedan ett antal branschföreträdare/ klusterbildningar såsom: Träcentrum, Skärteknikcentrum, Polymercentrum, Gjuteriföreningen/ Swerea Swecast. Precis i inledningsskedet återfinns även en klustersatsning som omspannar de ”gröna näringarna” och då särskilt livsmedelsförädling.

Logistik är ett annat framträdande område inom länet. Särskilt regionen Jönköping-Vaggeryd-Nässjö återfinns bland topplägena vad gäller logistiketableringar i landet.

Regional utveckling

Arbetet med regional utveckling följer målsättningarna i den regionala utvecklingsstrategin för Jönköpings län, *RUS – regional utvecklingsstrategi för Region Jönköping >> 2025*, som är själva utgångspunkten i det regionala utvecklingsarbetet.

RUS fastställdes 2013 av styrelsen för dåvarande Regionförbundet Jönköpings län, d.v.s. före regionbildningen 1 januari 2015. Vid bildandet av Region Jönköpings län, då Regionförbundet och Landstinget gick samman, beslutade den nya regionstyrelsen att RUS skulle fortsätta gälla som ramverk för Region Jönköpings läns samlade utvecklings- och tillväxtarbete även i den nya organisationen.

Det regionala utvecklingsarbetet har strukturerats upp i fyra huvudinriktningar. Dessa huvudinriktningar är:

- Arbetsmarknad/Näringsliv
- Attraktivitet
- Infrastruktur
- Utbildning/Forskning

I dessa fyra inriktningar ryms flera fokusområden, såsom exempelvis kompetensförsörjning, innovation, kultur, digitalisering, bredband, livsmiljö och internationella frågor. Region Jönköpings läns verksamhetsområden folkhälsa, sjukvård och tandvård inkluderas också som naturliga delar i det regionala utvecklingsarbetet.

Det nuvarande arbetet med regional utveckling bedrivs bl a via en mycket aktiv RUS-process som inkluderar externa aktörer i hela länet. Under 2015 beslutades att arbetet med handlingsplaner för uppfyllelse av RUS skulle tas fram.

Region Jönköpings läns arbete med regional utveckling tar också hänsyn till och inkluderar andra länsövergripande strategier; både sådana som Region Jönköpings län tagit fram, men också de strategier som Länsstyrelsen i Jönköpings län har framställt.

En del av Region Jönköpings roll i förverkligandet av RUS omfattar att besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete samt att utföra uppgifter inom ramen för EU:s strukturfondsprogram. Att fatta beslut om finansiering av olika former av insatser och projekt i enlighet med RUS är en viktig del i det regionala tillväxtarbetet.

2016 finns 24 miljoner kr i statligt 1:1-anslag att fördela samt dessutom 27,5 miljoner kr i egna regionala utvecklingsmedel. Därutöver medverkar Region Jönköpings län i Småland och Blekinges strukturfondspartnerskap, som påverkar hur medlen i socialfonden samt regionalfonden fördelas.

Infrastrukturplanering och kollektivtrafik

Kollektivtrafiken i länet bedrivs sedan 2012 i landstingets/regionens regi efter den skatteväxling med länets 13 kommuner som då gjordes. Region Jönköpings län är kollektivtrafikmyndighet och upprättar efter samverkan med länets kommuner det regionala trafikförsörjningsprogrammet. Nuvarande program omarbetas för närvarande och ett reviderat program beslutas under första halvåret 2016. Programmet innefattar en ambition att öka antalet resor med 60% under perioden 2011-2025. I programmet finns även en ambition att öka regionens finansiering kontinuerligt under dessa år. Målsättningarna har hittills uppfyllts.

Antalet resor med Länstrafiken ökar stadigt och uppgick 2015 till 20,7 miljoner resor. Budgetomslutningen är 1 100 miljoner kronor inklusive sjukresor och färdtjänst. Skatteväxling med länets kommuner avseende sjukresor gjordes 2014. Samarbete med länets kommuner sker när det gäller skolskjuts. All trafik utförs via entreprenader med upphandlade trafikföretag. Avtalsperioderna är relativt långa i denna typ av verksamhet. Självfinansieringsgraden (d v s den del av resorna som resenärerna betalar själva) uppgår till 38 %.

Tågsystemet bedrivs tillsammans med angränsande län under namnen Krösatågen, Västtågen, Östgötapendeln och Kust till Kust. Samtliga 13 kommuner i länet har förbindelse med järnväg.

Samarbete kring tidtabeller och biljettsystem med grannlänen sker via "Syd-taxan", som är ett samarbete för att förenkla resandet över länsgränserna i Sydsverige.

Jönköpings flygplats ägs av Jönköpings kommun. Region Jönköpings län bistår med ett årligt bidrag på 6 miljoner kronor. Antal passagerare 2015 uppgick till 107 000 och den hanterade fraktvolymen var 4 000 ton.

Region Jönköpings län har i egenskap av länsplaneupprättare på regeringens uppdrag upprättat en trafikslagsövergripande länsplan för regional transportinfrastruktur för perioden 2014-2025. För innevarande planperiod har regeringen beslutat om en ekonomisk ram för regionen på c:a 1,3 miljarder kronor. Arbetet med fördelningen på objekt sker i nära samarbete med Trafikverket och berörda kommuner.

Frågor som rör den planerade nationella höghastighetsjärnvägen är i nuläget högaktuella för regionen då Jönköping är knutpunkt för såväl sträckan Stockholm-Göteborg som Stockholm-Malmö. Tre stationslägen har pekats ut inom länet. Anslutningsmöjligheter och påverkan på det befintliga järnvägsnätet är liksom finansieringslösningar och frågor som rör stadsbyggnadsplaner m m centrala i det fortsatta arbetet. En god samverkan med länets kommuner är viktig när det gäller dessa frågor.

Sedan 1 januari 2016 arbetar Region Jönköpings län tillsammans med fem andra regioner/län kring bl a infrastruktur och kollektivtrafikfrågor under namnet Regionsamverkan Sydsverige. I samarbetet ingår Landstinget i Kalmar län, Regionförbundet i Kalmar län, Landstinget Blekinge, Region Blekinge, Region Skåne, Kommunförbundet Skåne, Region Kronoberg och Region Halland.

Samband avseende forskning, innovationssystem och högre utbildning

Jönköping University är en stiftelsehögskola där verksamheten präglas av internationalisering och entreprenörsanda. Jönköping University har ca 10 000 studenter varav 1 500 internationella studenter. 2013 träffades en avsiktsförklaring mellan Jönköping University och dåvarande Regionförbundet. Inom ramen för denna samverkan har flera initiativ tagits för att driva regional tillväxt och utveckla det regionala innovationssystemet. Exempelvis har ett gemensamt regionalt forskningsprogram med inriktning mot näringslivet etablerats. Syftet med programmet är att öka forskningsvolymen i regionen samt att utveckla omfattningen av och kvaliteten i samverkan mellan högskolan och det regionala näringslivet.

Tillsammans med Jönköping University och länets övriga innovationsfrämjande aktörer har Region Jönköpings län sedan 2015 drivit ett arbete med att formulera en regional innovationsstrategi. Referenspersoner från länets samlade innovationssystem har kontinuerligt haft möjlighet att påverka arbetet.

2016 startades ett projekt för att tillgängliggöra relevant forskning för näringslivet och övriga innovationssystemet. Projektet heter Forum Förnyelse och drivs av Jönköping International Business School. Projektet ska bygga en mötesplats för konkurrenskraftigt företagande i form av en arena där

den senaste forskningen möter praktiska erfarenheter från olika delar av näringslivet och där ny kunskap och potentiella samarbetspartners kan förmedlas.

Flera större projekt som t ex Smart Housing Småland eller den begynnande klusterbildningen Automation Småland har flera kontakter med andra högskolor och universitet utanför länet. Detta berikar länets regionala innovationssystem i förlängningen.

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut finns representerat i länet i form av en nod för SP småföretag.

Som ett led i arbetet med att stödja nyföretagande och företagsutveckling har Region Jönköpings län och dåvarande Regionförbundet under många år svarat för delar av finansieringen av Science Park-systemet i länet. Detta gäller även för ALMI Företagspartner AB där regionen är delägare.

När det gäller läkarutbildning finns ett väletablerat samarbete med Linköpings universitet och från 2019 finns läkarutbildning från termin 7 i Jönköping. För många andra vårdutbildningar finns ett mångårigt samarbete med Jönköpings University.

Inom regionens egna enheter Qulturum och Futurum samordnas en omfattande verksamhet när det gäller förändringsarbete, lärande, forskning och utbildning. Delar av denna verksamhet sträcker sig långt utanför regionens gränser bland annat genom samverkansavtal med IHI i Boston. Jönköping Academy (JA) for Improvement of Health and Welfare bildades 2008 tillsammans med Jönköping University och länets kommuner. Verksamheten syftar till främja hälsa och välfärd genom forskning och utbildning.

4. Kalmar län

Pendling och arbetsmarknadsregioner

Med tanke på att den föreslagna regionen relativt sett är glesbefolkad blir det även viktigt att förbättra förbindelserna mellan de större städerna/noderna och den omgivande landsbygden. Att utöka pendlingsområdena och att integrera kommunerna i väl fungerande gemensamma arbetsmarknadsområden är särskilt viktigt för den framtida utvecklingen av länens perifera områden är en av slutsatserna i OECDs ovan nämnda rapport.

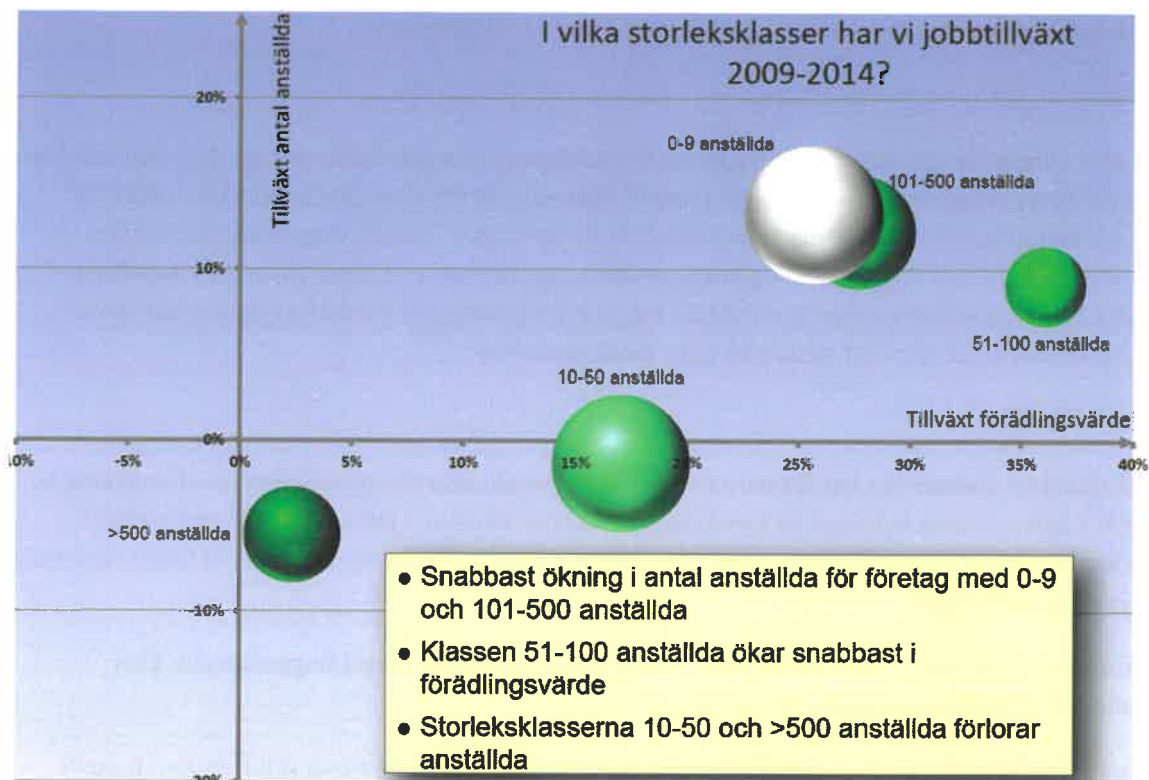
Ett samband värt att uppmärksamma mer i pendlings-sammanhang rör mindre kommuners möjlighet att knyta till sig kompetens från universiteten och högskolorna. Ett exempel är kommunerna i den norra delen av Kalmar län som kan erbjuda arbeten eller praktikmöjligheter för de som avslutat eller är på väg att avsluta sina universitetsutbildningar i Linköping eller Norrköping. Det ger möjlighet till ett första insteg på arbetsmarknaden samtidigt som personerna ifråga inte behöver bryta upp från sin etablerade boendemiljö.

Sett till dagens pendlingsmönster har Kalmar län idag 4 arbetsmarknadsregioner; Västervik, Hultsfred-Vimmerby, Oskarshamn-Högsby-Mönsterås, Kalmar-Borgholm-Mörbylånga-Emmaboda-Nybro-Torsås.

Näringslivsstruktur

Kalmar län är ett av de mest småföretagartäta länen i Sverige. Näringslivsstrukturen består till 90 procent av företag som har färre än tio anställda. Det har i tidigare studier betecknats som en styrka för länets näringsliv att ha många ben att stå på (OECD, 2012).

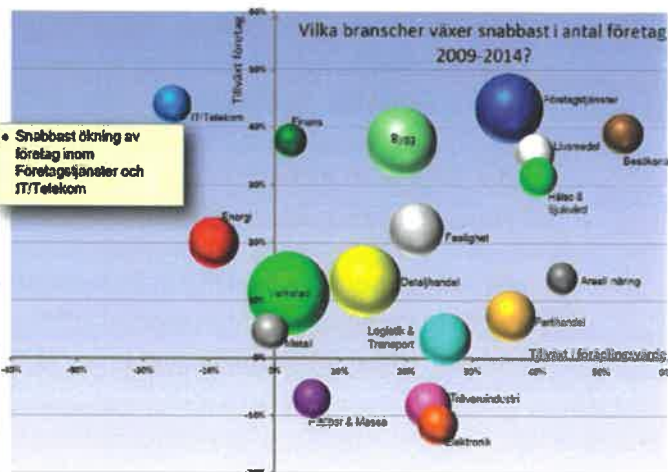
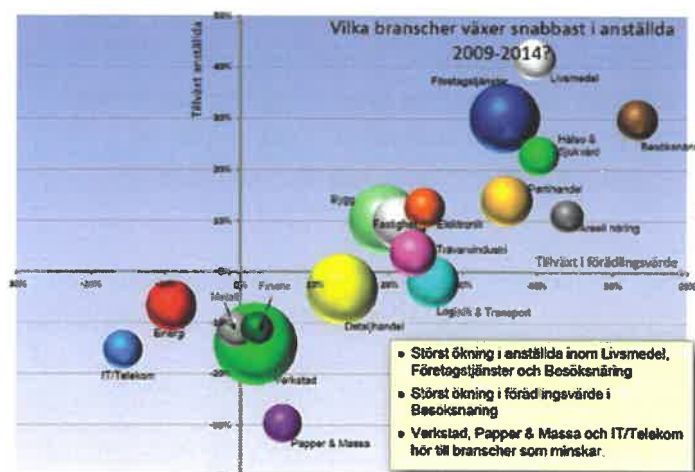
Under senare år har såväl antalet anställda som förädlingsvärdet ökat i de små och medelstora företagen i länet. Störst har ökningen varit just i företag med färre än tio anställda. Däremot har de större företagen i länet (fler än 500 anställda) tappat både i förädlingsvärde och i antal anställda under senare år.

Källa: Bisnode. 2015. Analys av näringslivet i Kalmar län 2009 - 2014

En försvårande omständighet är att de mindre företagen ofta har ett starkt fokus på produktion och mindre på produktutveckling och marknadsföring, vilket kan hämma den långsiktiga utvecklingen och konkurrenskraften. Av de medelstora företagen i länet har få resurser att systematiskt arbeta med utveckling. Det bidrar också till att arbetsmarknaden i länet är mycket segregerad där män i hög utsträckning arbetar i den privata sektorn och kvinnor i den offentliga.

Detaljhandel, byggnadsindustri, företagstjänster och verkstadsindustri är i nämnd ordning de största branscherna i Kalmar län sett till antalet anställda. Den största sentida ökningen av antal företag noteras inom branschen företagstjänster medan antalet minskar inom verkstad och flera andra tillverkningssektorer. Antalet anställda har på senare tid ökat snabbast inom livsmedelsbranschen

medan förädlingsvärdet under samma tid ökat mest inom besöksnäringen.

Källa: Bisnode. 2015. Analys av näringslivet i Kalmar län 2009 - 2014

Kalmar läns näringsliv kännetecknas idag av att det har god konkurrenskraft, står på flera ben och kan klara konjunktursvängningar på ett bra sätt (Anna Löfmarck, 2015). Småföretagen växer, vilket är positivt, samtidigt som länet bedöms ha potential att fortsatt växa i den företagsstödjande sektorn (Anna Löfmarck, 2015). I en befolkningsmässigt större region med en vidgad presumtiv kundkrets bör möjligheten för den senare kategorin att växa vara god. En gemensam utvecklingsresurs bör också finnas i besöksnäringen med sitt snabbt ökande förädlingsvärde.

Regional utveckling

Regionförbundet i Kalmar län har för närvarande det regionala utvecklingsansvaret, med undantag av ansvaret för kulturen som övertogs av Landstinget i Kalmar län den 1 januari 2016. Landstinget i Kalmar län har ansökt om att få bilda region från och med 2019 och därmed överta det totala regionala utvecklingsansvaret i länet.

Regionförbundet ska under 2016 revidera den nu gällande regionala utvecklingsstrategin. Den reviderade strategin planeras antas i början av 2017.

Befintliga samarbeten inom det regionala utvecklingsområdet utgår i de flesta fall från funktionella relationer som ofta är gränsöverskridande, då främst med omkringliggande län. Kultur, besöksnäring, näringsliv och infrastruktur är de tydligaste områdena där gränsöverskridande samarbete sker. Samverkansformerna här är ibland gemensamt ägande eller i annan samverkansform. Även inom det internationella området finns samverkan tät samverkan över länsgränser. Småland – Blekinge har ett gemensamt Brysselkontor. Regionförbundet i Kalmar län, Linnéuniversitetet och Region Kronoberg har också ett gemensamt representationskontor i Shanghai - Smålands Business Support Office. Samarbetet i sydöstra Östersjön sker främst inom ramen för Euroregion Baltic (Kalmar, Kronoberg, Blekinge, samt regioner i Polen, Ryssland, Danmark och Tyskland).

Regional kollektivtrafik och transportinfrastruktur

Landstinget i Kalmar län är kollektivtrafikmyndighet. Regionförbundet är länsplaneupprättare och ansvarar för den regionala länstransportplanen.

Med en större region bedöms förutsättningarna bli bättre än idag för att bedriva dels en funktionell kollektivtrafik, dels en planering av transportinfrastrukturen som båda sammantaget stimulerar tillväxt i östra Götaland. Restidsmålen i följande bild uttrycker en för berörda län och regioner gemensam ambition avseende restider med kollektivtrafik mellan de största städerna (tillväxtmotorerna). Avsikten är att nå restider som möjliggör arbetspendling mellan orterna och därmed bidrar till regionförstoring och breddad arbetsmarknad.

Genom att koppla samman tillväxtmotorerna med restider som möjliggör daglig arbetspendling kan hela regionens utvecklingspotential stärkas. Restidsmålen är inte knuta till trafikslag och därför heller inte till vilken infrastruktur som kräva för att nå målen.

Restidsmål

Källa: Ramböll. 2015. Systemanalys för Sydsveriges Infrastruktur - Geografisk utvidgning av kartmaterial

Det är nödvändigt att bygga bort de flaskhalsar som finns i regionens och länens förbindelser till storstadsområdena. Här kan den pågående planeringen för en ny stambana med tåg som kör i hög hastighet komma att bli ett mycket kraftfullt bidrag. Detta bör emellertid inte överskugga betydelsen av att parallellt förbättra förbindelserna internt inom regionen. Betydande brister finns idag i det väg- och järnvägsnät som binder samman de fyra länen. Bättre kommunikationer mellan mer dynamiska områden såväl inom som utanför den aktuella regionen måste kompletteras med förbättrade anslutningar mellan stad och land. Erfarenheten från Skåne och Västra Götaland visar att en befolkningsmässigt större region har bättre förutsättningar både vad gäller planering och ekonomi att lösa den här typen av problem.

Dagens regionala planering av åtgärder inom transportområdet har hittills i princip utgått från det egna länets behov. Samarbetet över länsgräns har haft stort fokus på att nå samsyn över vilka insatser som ska prioriteras i den nationella planeringen. Inom Småland/Blekinge har även förts samtal med inriktning att åstadkomma en gemensam och enhetlig syn på kollektivtrafikupplägg mellan olika typer av orter, främst länscentra och universitets- eller primära högskoleorter.

En gemensam transportstrategi kan se till att de nationella transportprogrammen grundas på nämnda typer av gemensamma regionala prioriteringar och att mer hänsyn tas till flödet inom den aktuella regionen och mellan de skilda regionerna. Från Kalmar läns horisont bedöms förutsättningarna att åstadkomma en god kollektivtrafik och effektiv infrastrukturplanering sammanfattningsvis som mycket goda i en ny större region omfattande nuvarande Jönköpings, Kalmar, Kronobergs och Östergötlands län.

Forskning och högre utbildning

Med start från 2018 kommer studerande vid läkarutbildningen på universitetet i Linköping att genomföra de avslutande fem terminerna av utbildningsprogrammet i Kalmar. När verksamheten är fullt utbyggd år 2020 kommer 100 läkarstudenter att vara placerade i Kalmar. Utöver detta kommer läkarstudenter från Linköping att genomföra verksamhetsförlagd utbildning i Västervik. Verksamheten följer av ett samarbetsavtal mellan Linköpings universitet, Landstinget i Kalmar län, och Landstinget i Östergötland om decentraliserad läkarutbildning i Kalmar, vilket också innebär ökad samverkan med Linnéuniversitetet.

Inom Kalmar län pågår sedan lång tid tillbaka ett samarbete mellan två etablerade forskningsmiljöer: Linnéuniversitetet och Äspölaboratoriet. För den senare institutionen är arbetet idag inriktat på att skapa en internationell forskningsinfrastruktur kring vattenresurser, geokemi, mikrobiologi och miljökunskap samt ingenjörsteknik. Parallellt pågår arbete med att säkerställa de resurser i form av uppbyggt humankapital som friställs när staten genom SKB avvecklar sitt åtagande i området.

I Småland har sedan ett par år tillbaka etableringen av en gemensam innovationsmiljö påbörjats, VinnVäxt miljön Smart Housing. Detta sker i samverkan mellan de regionalt utvecklingsansvariga aktörerna, lärosätena, Vinnova, SP Trä, Glafo samt näringslivet. Smart Housing är ett resultat av den gemensamt framtagna trästrategin för Småland samt arbetet med Glasrikesuppdraget.

Linnéuniversitetet samarbetar dessutom på ett flertal olika områden med andra forskningsaktörer i Kalmar och Kronobergs län med omgivande samhälle.

Innovationssystem

Samarbeten inom innovationssystem sker i hög utsträckning innanför den egna administrativa regiongränsen. Kronobergs, Kalmar och Jönköpings län har dock en jämförelsevis hög andel samarbeten mellan sig, vilket delvis kan förklaras med att de har vissa likheter i näringslivsstruktur. Nätverksorganisationer med bransch- eller sektorsfokus samarbetar också över de administrativa gränserna. Båda dessa förutsättningar – samverkan sker inom en administrativ region eller inom en bransch/ sektor - kan förväntas bli uppfyllda i en framtida geografiskt större region.

5. Kronoberg

Pendling och arbetsmarknadsregioner

Kronobergs län består av åtta kommuner och tre arbetsmarknadsregioner. Länet har en gles struktur och endast tre tätorter med över 10 000 invånare. Växjö är den största orten, följt av Ljungby och Älmhult. De tre orterna är även centralpunkterna i de tre arbetsmarknadsregionerna i länet.

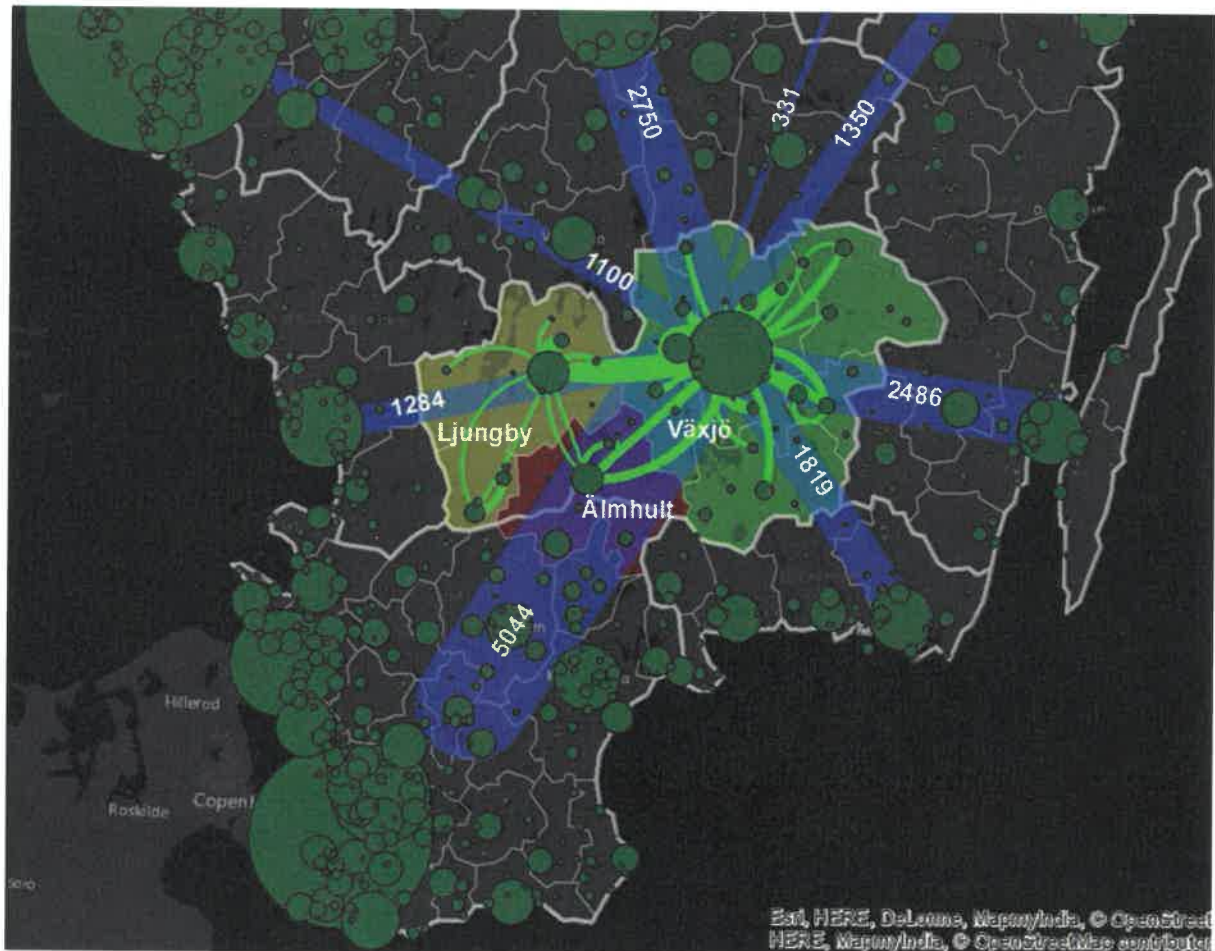

Bild: Totala pendlingsströmmar över länsgräns och mellan tätorter i Kronobergs län

En sammanfattande analys av länets arbetsmarknadsregioner och funktionella samband är att Växjö får en allt viktigare inomregional roll, med en ökad inpendling från omlandet. Utvecklingen är ett led i hur arbetsmarknaden har utvecklats över tid, där mindre kommuner har haft svårt att återhämta de arbeten som försvunnit i samband med att industrin minskat. Relationerna mellan de tre arbetsmarknadsregionerna inom länet relativt svaga, även om de förstärkts under de senaste decennierna.

När vi ser till den utomregionala pendlingen framkommer en mångfacetterad bild. Givet länets struktur, finns det flera olika funktionella samband som sträcker sig utanför länsgränsen. I de östra delarna av länet är utbytet med Kalmar län starkt, i de sydöstra delarna är det Blekinge län som är viktigast, i de sydvästra är det Skåne som utgör den viktigaste relationen. I de västra delarna av länet

är relationen till Halland viktig, och i de nordliga delarna av länet sker ett stort utbyte med Jönköpings län. Alla dessa sträckningar har olika förutsättningar sett till befintlig infrastruktur, inte minst vad gäller tåganslutningar. Utbytet mellan universitetsorterna idag relativt svagt, de starkaste sambanden finns med mindre kommuner som ligger närmre länsgränsen. Givet den ekonomiska utvecklingen där städer blir allt viktigare kommer relationerna mellan de större städerna i de södra delarna att behöva stärkas.

I den östra delen av länet återfinns Växjö arbetsmarknadsregion. Den västra delen av länet består av arbetsmarknadsregionerna Ljungby och Älmhult. Älmhults arbetsmarknadsregion sträcker sig utanför länsgränsen och består av Älmhults- och Osby kommun.

Samtliga åtta av länets kommuner gränsar till ett annat län och det utomregionala pendlingsutbytet är högt. I relation till befolkningen har Kronobergs län den högsta inpendlingen av samtliga län i riket. Med andra ord fyller länets arbetsmarknad en viktig funktion för de omkringliggande länen, samtidigt som Kronobergs län är beroende av inflöde av arbetskraft för att klara kompetensförsörjningen. Trots att länet har haft en relativt svag utveckling på arbetsmarknaden sedan finanskrisen har länets positiva pendlingsnetto ökat under de senaste åren. Växjö, Markaryd och Älmhult är de kommuner som primärt genererar pendlingsöverskottet.

En stor del av det utomregionala pendlingsutbytet sker i södergående riktning, mot det befolkningsrika Skåne. Pendlingen som går söderut är relativt koncentrerad till orterna, primärt Osby och Hässleholm, längs med den södra stambanan. Älmhults kommun är den kommun i länet som har det största pendlingsutbytet med Skåne, följt av Markaryd och Växjö.

Pendling till och från storstadsregionerna är förstas en viktig del av rörligheten. För länets del utgör Stockholm och Malmö de viktigaste relationerna sett till de tre storstäderna i Sverige. Med Malmö finns ett mer utpräglat funktionellt utbyte som en följd av pendlingsströmmarna mellan staden och Älmhults kommun.

Näringslivsstruktur

Likt Sverige är Kronobergs län en liten och öppen ekonomi. En stor del av länets näringsliv är direkt beroende av en stark exportmarknad och exportvärdet per invånare är bland de högsta i Sverige. Den höga internationaliseringsgraden är en styrka, men även en utmaning. Sedan finanskrisen har industrisektorn haft en svag återhämtning, vilket medfört att länet har haft en svag sysselsättningsutveckling då industrinäringen är den största privata näringen i länet. Utvecklingen har understrukit behovet av att stärka konkurrenskraften inom industrisektorn samtidigt som nya, mindre konjunkturkänsliga, näringar behöver fortsätta att växa fram.

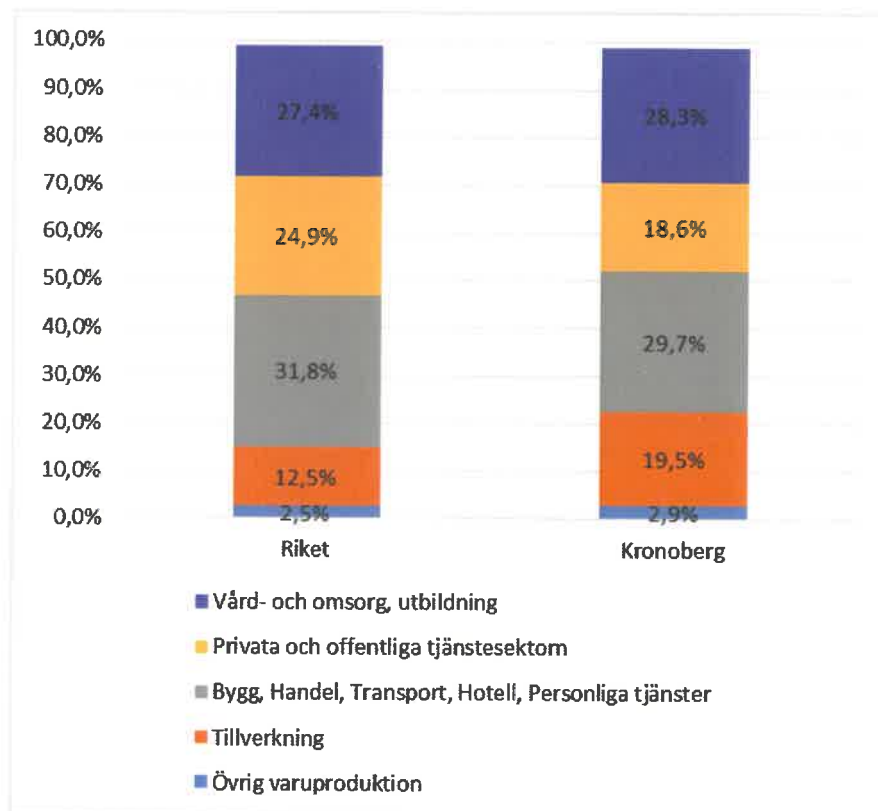

Diagram: Branschstruktur utifrån sysselsatta dagbefolkning (20-64 år)

Nästan var femte sysselsatt i Kronobergs län arbetar inom industrisektorn, vilket är långt över riksgenomsnittet. Den industriella basen bidrar till ett externt inflöde av kapital till regionen, som i sin tur bidrar till utveckling av nya produkter och arbetstillfällen. Den ökade globala konkurrensen har dock medfört kraftiga rationaliseringar inom sektorn, som under de senaste åren haft en god ekonomisk konkurrenskraft, samtidigt som antalet anställda minskat. Utvecklingen behöver mötas med att fler yrken inom övriga näringar växer fram. I dagsläget verkar en relativt låg andel av de sysselsatta i regionen inom den privata tjänstesektorn, som är mindre konjunkturkänslig och växande. Dock har en relativt stor IT-sektor växt fram i länet, framförallt inom mjukvara, vilket på sikt kan stärka även industrin i takt med dess ökade digitaliseringsgrad.

Om vi ser till en finare branschnivå har Kronobergs län den högsta specialiseringskvoten inom trä- och möbelindustrin och maskinindustrin.

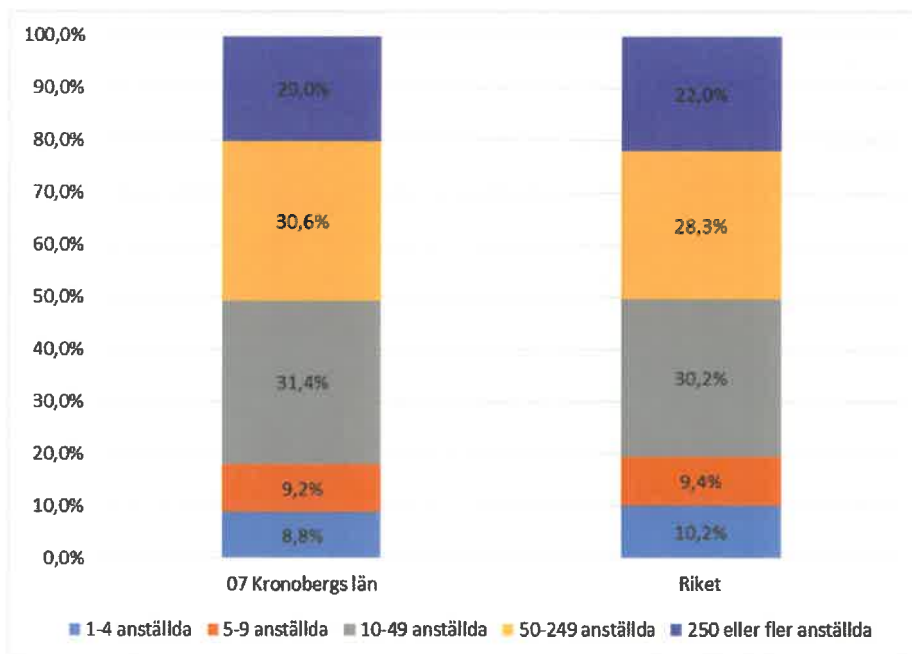

Diagram: Anställda efter arbetsställets storlek

Kronobergs län har en, i jämförelse med riket, högre koncentration av anställda till små- och medelstora företag. För att vara en mindre region har länet dock en relativt god representation av större företag, både inom tjänste- och industrisektor, vilket ofta är viktigt för de mindre företagen som kan dra nytta av de större företagens export- och innovationsförmåga. OECD menade i sin rapport Territorial Review Småland-Blekinge att strukturen med flera små- och medelstora företag är en god grund för en framtida omställning av näringslivet, då en stor del av sysselsättningstillväxten sker i företag inom denna storleksklass.

Regional utveckling

Region Kronoberg bildades 2015-01-01 och har därmed ansvaret för det regionala tillväxtarbetet i länet. Arbetet innebär enligt den statliga förordningen om regionalt tillväxtarbete (2007:713) bland annat att utarbeta ett regionalt utvecklingsprogram och samordna genomförandet av programmet. Region Kronoberg reviderade under 2015 den regionala utvecklingsstrategin "Gröna Kronoberg" i samverkan med kommuner och övriga organisationer.

Befintliga samarbeten inom det regionala utvecklingsområdet utgår i de flesta fall från funktionella relationer som ofta är gränsöverskridande, då främst med omkringliggande län. Kultur, besöksnäring, näringsliv och infrastruktur är de tydligaste områdena där gränsöverskridande samarbete sker. Samverkansformerna här är ibland gemensamt ägande eller i annan samverkansform. Även inom det internationella området finns samverkan tät samverkan över länsgränser. Småland – Blekinge har ett gemensamt Brysselkontor. Regionförbundet i Kalmar län, Linnéuniversitetet och Region Kronoberg har också ett gemensamt representationskontor i Shanghai - Smålands Business Support Office. Samarbetet i sydöstra Östersjön sker främst inom ramen för Euroregion Baltic (Kalmar, Kronoberg, Blekinge, samt regioner i Polen, Ryssland, Danmark och Tyskland).

OECD påpekar att den regionala planeringen mellan länen bör stärkas. Om den regionala planeringen stärks över gränserna, i frågor som är av gemensamt intresse, skulle funktionella samband kunna utnyttjas bättre. Om dessa strategier ska fungera bör de omfatta konkreta initiativ, finansiering och närmare implementeringsvillkor. Överenskommelserna mellan stat och region som görs i vissa OECD-länder skulle kunna vara ett sätt att stärka den regionala planeringen och att definiera egenskaperna och finansieringsvillkoren för stora initiativ inom områden som innovation eller infrastruktur, vilka ofta kräver att statsmakten och mer än ett län deltar och betalar.

Regional kollektivtrafik

Region Kronoberg är regional kollektivtrafikhuvudman enligt lagen om kollektivtrafik (Lag (2010:1065) om kollektivtrafik). Kollektivtrafikmyndighet är regionstyrelsen och trafiknämnden ansvarar för driften av den regionala kollektivtrafiken. Kollektivtrafikmyndigheten beskriver den trafik som ska erbjudas invånarna i trafikförsörjningsprogram. Programmet innehåller utbudet av trafik, beskrivning av bytespunkter, arbetet med miljö, tillgänglighet och säkerhet samt ekonomi. Regionfullmäktige fastställde hösten 2015 ”Trafikförsörjningsprogram för Kronobergs län”

Samarbetet mellan de olika länen Regionala kollektivtrafikmyndigheter och utförarorganisationer är viktigt och sker inom en rad olika områden, t.ex:

- Öresundståg. Sex olika län samarbetar kring tågtrafiken. Västra Götaland, Halland, Skåne, Kronoberg, Kalmar och Blekinge. Även Danmark är med i samarbetet.
- Pågatåg och Krösatågssystem. Samarbete med Skåne, Jönköping, Kalmar, Blekinge.
- Sydtaxa. Fokus på att ha samma regelverk samt adderad taxa för resor över länsgräns. Omfattar Västra Götaland, Halland, Skåne, Kronoberg, Kalmar, Blekinge och Jönköping.

Regional infrastrukturplanering

Bra och tillgänglig infrastruktur är en viktig förutsättning för att kunna skapa regional utveckling och tillväxt. Förbättrad tillgänglighet i regionen är avgörande för utvecklingen av regionens potential. OECD har påpekat att en bättre transportinfrastruktur och bättre förbindelser kräver en vision som går utöver de nuvarande enskilda länsgränser. Betydande brister finns idag i det väg- och järnvägsnät som binder samman de fyra länen. Bättre kommunikationer mellan mer dynamiska områden såväl inom som utanför den aktuella regionen måste kompletteras med förbättrade anslutningar mellan stad och land.

Samhällsplanering och utveckling av vägar och järnvägar är en del i Region Kronobergs samlade politiska utvecklingsansvar. Region Kronoberg är länsplaneupprättare för den regionala transportinfrastrukturplanen som fastställdes 2014. Infrastrukturplaneringen genomförs med länet som utgångspunkt och sker i nära samverkan med Trafikverket Region Södra, samt angränsande län.

Forskning och högre utbildning

Linnéuniversitetet är ett av Sveriges nyaste lärosäten och finns i Kalmar och Växjö. Här läser ungefär 31 000 studenter vid 150 utbildningsprogram och 2 000 fristående kurser. Forskningen håller hög kvalitet och har fått genomslag nationellt som internationellt. Forskningen spänner över humaniora,

samhällsvetenskap, naturvetenskap och teknik, och innehåller en rad väletablerade forskningsområden. Allt ifrån arbetsmarknadspolitik, välfärdsfrågor och entreprenörskap till biovetenskap, akvatisk ekologi och trä och energiteknik.

Under 2009 etablerades ett samarbete med Hälsouniversitetet i Linköping inom läkarutbildningen som innebär att läkarstudenter har del av sin utbildning förlagd till Kronobergs län.

Det finns också en stor forskningsverksamhet relaterad till hälso- och sjukvården. Forskningsrådet i Sydöstra Sverige (FORSS) är ett samarbete mellan regioner/landsting i Jönköpings-, Kalmar, Kronoberg och Östergötlands län, samt Medicinska fakulteten, Linköpings universitet, Hälsohögskolan och Linnéuniversitetet. Det övergripande syftet är att åstadkomma en förstärkt regional samverkan inom forskning och utveckling - särskilt inom kliniska patientnära problemområden.

Södra Regionvårdsnämnden är en regional politisk nämnd för de fyra regioner/landstingen i Södra sjukvårdsregionen, Blekinge, Halland, Kronoberg och Skåne. Södra sjukvårdsregionen har gemensamma anslag för utvecklings- och forskningsarbete inom hälso- och sjukvårdsområdet.

I Småland har sedan ett par år tillbaka etableringen av en gemensam innovationsmiljö påbörjats, VinnVäxt miljön Smart Housing. Detta sker i samverkan mellan de regionalt utvecklingsansvariga aktörerna, lärosätena, Vinnova, SP Trä, Glafo samt näringslivet. Smart Housing är ett resultat av den gemensamt framtagna trästrategin för Småland samt arbetet med Glasriksuppdraget.

Linnéuniversitetet samarbetar dessutom på ett flertal olika områden med andra forskningsaktörer i Kalmar och Kronobergs län med omgivande samhälle.

Innovationssystem

Region Kronoberg har under våren 2016 fastställt en regional innovationsstrategi (RIS). Region Kronoberg, Länsstyrelsen i Kronobergs län samt Linnéuniversitetet har en nära samverkan för att stötta länets innovationsutveckling och driva arbetet framåt. Vid en sammanvägning av specialiseringskvot, förekomsten av stora företag som bidrar med internationella nätverk och spridningseffekt till underleverantörer, andelen anställda med hög utbildning, hög produktivitet samt huruvida branschen är bunden till länet som plats, så märker tre branscher ut sig: Maskintillverkning, IKT-sektorn samt Träindustrin.

En analys av Smålands och Blekinges innovationssystem pekar ut den relativt låga andelen privata investeringar i forskning och utveckling, den låga andelen kunskapsintensiva företag och den relativt lågutbildade befolkningen som tre av de svaga punkter som begränsar utvecklingen i det här området.

I Kronobergs län finns en inkubator Företagsfabriken i Kronoberg AB. Samarbeten inom innovationssystem sker främst inom den egna administrativa regiongränsen. Kronobergs, Kalmar och Jönköpings län har dock en jämförelsevis hög andel samarbeten mellan sig, vilket delvis kan förklaras med att de har vissa likheter i näringslivsstruktur.

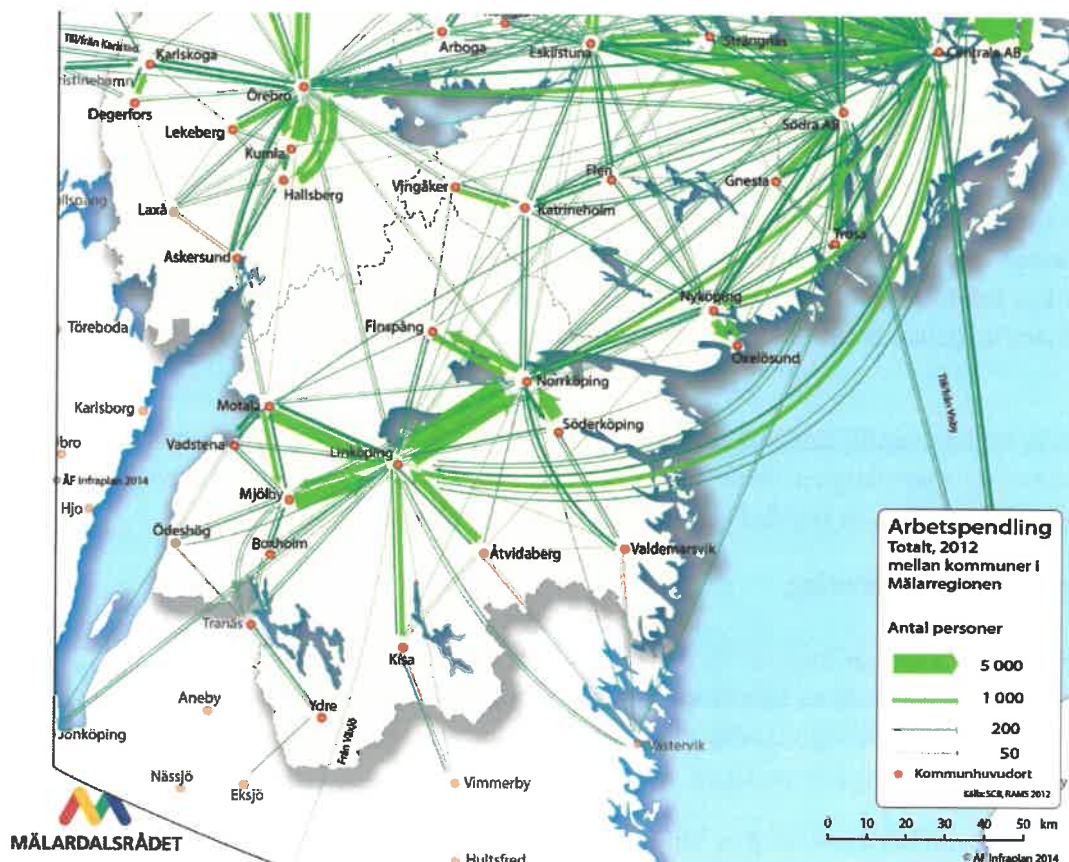
6. Östergötland

Pendling och arbetsmarknadsregioner

Östergötland består av 13 kommuner. Enligt SCBs modell ingår kommunerna i tre lokala arbetsmarknadsområden: Linköping (Åtvidaberg, Kinda, Motala, Mjölby, Ödeshög, Boxholm, Vadstena) och Norrköpings (Finspång, Söderköping och Valdemarsvik). Därutöver ingår Ydre kommun i arbetsmarknadsområde Jönköping.

Denna indelning fångar i stort hur Östergötlands inomregionala funktionella arbetsmarknad ser ut. Den fångar dock inte det funktionsmässiga samband som finns mellan Linköping och Norrköping. År 2012 arbetspendlade 6 600 personer mellan dessa två kommuner.

Bilden nedan beskriver arbetspendlingen i Östergötland och utbytet med omgivande län 2012. När det gäller länsöverskridande pendling så har Östergötland framförallt utbyte med Stockholmsområdet. År 2012 arbetspendlade 3900 personer från Östergötland till Storstockholm och 1600 pendlade åt andra hållet. Bland utpendlarna till Storstockholm är tre fjärdedelar bosatta i Linköping eller Norrköping och av inpendlingen från Stockholmsområdet går ca 80 procent till dessa två kommuner. Arbetspendlingen i dessa relationer har ökat snabbt och då framförallt utpendlingen. Vidare framgår att pendlingen söderut är mycket begränsat.

Näringslivsstruktur

Branschstrukturen på Östergötlands arbetsmarknad är lik den för Sverige som helhet, även om en något större andel arbetar inom tillverkningsindustrin och något färre är sysselsatta inom företagstjänster och handeln.

Andelen sysselsatta inom tillverkningsindustrin har mellan 2007–2012 minskat i nästan samtliga kommuner, men omstruktureringen i näringslivet har gått olika fort på olika platser. I några kommuner utgör industrin sedan länge en större del av den lokala arbetsmarknaden än för Östergötland som helhet. I Norrköping, Linköping och på senare år även i Motala spelar den tillverkande industrin betydligt mindre roll för sysselsättningen relativt sett.

Antalet arbetstillfällen i privata aktieföretag har ökat stadigt, med undantag för nedgången under finanskrisen. År 2012 återfanns 55 procent av alla arbetstillfällen i Östergötland i privatägda aktieföretag. Samtidigt har antalet anställda inom primärkommunal förvaltning minskat något. En förklaring är att offentliga verksamheter under perioden har sålts ut eller på annat sätt övertagits av företagare i den privata sektorn.

Regional utveckling

Det regionala utvecklingsprogrammet Östergötland>2030 (RUP) är vägledande för arbetet med hållbar regional utveckling.

Regional kollektivtrafik

Region Östergötland är sedan 2012 regional kollektivtrafikmyndighet enligt lagen om kollektivtrafik. En skatteväxling gjordes med kommunerna i samband med förändringen och Region Östergötland ansvarar därmed för all allmän kollektivtrafik i länet. Trafiken drivs i det helägda bolaget AB Östgötatrafiken och trafiken baseras på det regionala trafikförsörjningsprogrammet för Östergötland. För kollektivtrafik mellan länen finns etablerade samarbeten mellan Östergötland, Kalmar och Jönköping.

Planeringen av kollektivtrafik kan underlättas i en större geografi. Mellanregionala samband kan förstärkas samtidigt som viktiga nationella stråk och samband kan ges ny och större betydelse. Konsekvensen blir att vissa delregionala samband kan behöva nedprioriteras.

Regional infrastrukturplanering

Region Östergötland ansvarar förutom för den regionala kollektivtrafiken även för länets infrastrukturplanering vilket är en betydande fördel ur ett utvecklingsperspektiv. Dagens infrastrukturplanering för Östergötland är gjord med länet som utgångspunkt och sker i nära samverkan med Trafikverket Region Östra.

Ur planeringssynpunkt bör utveckling av infrastrukturen styras så att den understödjer en utveckling av kollektiv och privat trafik i enlighet med de utvecklingsmål för transporter av personer och gods som regionen/länet sätter upp. Eftersom de stora resevolymerna utgörs av dagligt resande inom

respektive LA-område så är det ur planeringssynpunkt angeläget att läns-/regionsgränser i så stor utsträckning som möjligt förläggs i gränsområdena mellan starka LA-områden. Om löpande planering och utvecklingsplanering av resandet sker utifrån lämpliga LA-områden blir det även naturligt att infrastrukturplaneringen sker utifrån samma territoriella indelning.

I dagsläget sker samordning av infrastrukturplanering med angränsande län när det gäller vägar som går mellan två län. Samordningen fungerar bra och är smidigast gentemot de länsplaneupprättare som tillhör samma trafikverksregion (Region Östra) men även söderut mot Kalmar och Jönköpings län fungerar samverkan bra, även om det givetvis finns skilda uppfattningar om prioriteringar. Den konkreta samverkan med angränsande län handlar i dagsläget framför allt om genomförande av sk åtgärdsvalsstudier men kan givetvis i förlängningen leda till samordnade investeringar i gemensamma objekt.

Hur infrastrukturplaneringen skulle påverkas av den föreslagna indelningen beror också till stor del på hur Trafikverket kommer att göra sin territoriella indelning och hur de nya regionerna kommer att organisera sitt arbete. Det faktum att den föreslagna storregionen har funktionella samband såväl mot Malmö som Göteborg och Stockholm gör att det finns en risk att den interna samordningen och därmed prioriteringen avseende investeringar blir svår. Dessa prioriteringar är dock inte svårare än motsvarande prioriteringar som nu görs av Trafikverket.

Forskning och högre utbildning

Linköpings universitet (LiU) är ett av landets större lärosäten med ca 27 000 studenter, varav ca 17 400 är helårsstudenter, och ca 1 300 doktorander. Fördelningen per campusområde är ca 17 800 på Campus Valla, ca 3 300 på Campus US, ca 5 000 på Campus Norrköping och ca 1 300 övriga, inklusive Campus Lidingö och distansstudenter.

LiU har fyra fakulteter: Filosofisk fakultet, Medicinsk fakultet, Teknisk fakultet och Utbildningsvetenskap. Universitetet erbjuder ca 140 utbildningsprogram och ca 600 fristående kurser. Merparten av utbildningsprogrammen och de fristående kurserna finns också i Linköping. Programmen i Norrköping har i huvudsak en inriktning mot kultur, samhälle, kommunikation och media, program som inte finns i Linköping. Däremot finns utbildningar inom hälso- och sjukvård samt lärarutbildningar på båda orterna, men delvis med olika inriktningar. Läkarutbildningen är förlagd till hela sydöstra sjukvårdsregionen. Inriktningen på fristående kurser följer i stort orternas program och de flesta är i Linköping. LiU har sin tyngdpunkt i professionsutbildningar inom medicin och teknik, och dessa områden dominerar också inom forskningen.

Linköpings universitet bedriver forskning och utbildning i humaniora, medicin och vård, samhälls- och beteendevetenskap, teknik och naturvetenskap samt utbildningsvetenskap. Ett ämnesövergripande och tvärvetenskapligt perspektiv präglar forskningen.

Innovationssystem

Region Östergötland koordinerar sedan 2011 East Sweden Business Region Östergötland (ESBR) som är paraplystrukturen för företagsfrämjande aktörer i länet. Syftet är att öka samordningen och säkerställa att företag som vill växa får det stöd de behöver.

I detta arbete är bland andra Linköpings Universitet med företagsinkubatorn Lead och Almi centrala. Arbetet bygger på Östergötlands regionala innovationsstrategi (RIS) och strategin för smart specialisering (S3).

När det gäller arbetet med näringslivsutveckling och innovationsstöd görs bedömningen att det finns flera synergier mellan de fyra länen. Alla fyra har gemensamt deltagit i ett program kring regionalt ledarskap och klusterutveckling med stöd av Tillväxtverket. Detta gör att det finns en gemensam kunskap kring respektive regions arbetssätt och struktur för att stödja detta och ett förtroendekapital är uppbyggt för att arbeta med synergier av respektive läns förutsättningar och näringslivsstruktur likväl som att lära av varandras olikheter i förutsättningar och arbetsmodeller.

Dnr 150542/10

Delrapport 2 till Indelningskommittén

- Landstingens ekonomi
- Gränssnitt gentemot den primärkommunala sektorn
- Hälso- och sjukvård
- Samverkan mellan regional självstyrelse och statliga myndigheter
- Samarbeten

2016-05-03

Jönköpings län, Kalmar län, Kronobergs län, Östergötlands län

Innehåll

1. Inledning	3
2. Gemensamma utgångspunkter och fakta	4
2.1. Landstingens ekonomi	4
2.2. Gränssnitt gentemot den primärkommunala sektorn	5
2.3. Hälso- och sjukvård	5
2.3.1. Samarbete kring läkarutbildning och andra vårdutbildningar.....	5
2.3.2. Sydöstra sjukvårdsregionen (Jönköping, Kalmar, Östergötland)	5
2.3.3. Kronoberg	6
2.3.4. Några snabbfakta om sjukvården.....	8
2.4. Samverkan mellan regional självstyrelse och statliga myndigheter	8
3. Jönköpings län	10
3.1. Ekonomi.....	10
3.2. Gränssnitt gentemot den primärkommunala sektorn	11
3.2.1. Regional kollektivtrafik	11
3.2.2. Regional utveckling	11
3.2.3. Hälso- och sjukvård	12
3.3. Samverkan mellan regionalt självstyre och statliga myndigheter.....	13
3.4. Övriga samarbeten över länsgränser	13
4. Kalmar län	15
4.1. Ekonomi.....	15
4.2. Gränssnitt gentemot den primärkommunala sektorn	17
4.2.1. Regional kollektivtrafik	17
4.2.2. Regional utveckling	17
4.2.3. Hälso- och sjukvård	17
4.2.4. Övriga samarbeten	18
4.3. Samverkan mellan regionalt självstyre och statliga myndigheter.....	19
4.4. Samarbete mellan länen inom och utom offentlig sektor	20
5. Kronoberg	21
5.1. Ekonomi.....	21
5.2. Gränssnitt gentemot den primärkommunala sektorn	23
5.2.1. Regional kollektivtrafik	23

5.2.2.	Regional utveckling	24
5.2.3.	Hälso- och sjukvård	24
5.2.4.	Övriga samarbeten	25
5.3.	Samverkan mellan regionalt självstyre och statliga myndigheter.....	25
5.4.	Övriga samarbeten över länsgränser	26
6.	Östergötland.....	27
6.1.	Ekonomi.....	27
6.2.	Gränssnitt gentemot den primärkommunala sektorn	28
6.2.1.	Regional kollektivtrafik	28
6.2.2.	Regional utveckling	28
6.2.3.	Hälso- och sjukvård	29

1. Inledning

Indelningskommittén presenterade den 9 mars 2016 ett diskussionsunderlag till en ny indelning av Sverige med väsentligt färre län och landsting. Indelningskommittén har därefter i skrivelse den 15 mars 2016 efterfrågat visst underlag med fakta och analyser från de ingående länen. Underlagen är av vikt för fortsatt diskussion och kommande ställningstaganden i den framtida regionindelningen.

I denna andra och sista delrapport omfattar följande områden:

- Landstingens ekonomi
- Gränssnitt gentemot den primärkommunala sektorn
- Hälso- och sjukvård
- Samverkan mellan regional självstyrelse och statliga myndigheter
- Samarbeten

Rapporten består dels av ett inledande avsnitt med faktaunderlag som omfattar alla fyra län. Därefter redovisas respektive läns fakta och förutsättningar.

2. Gemensamma utgångspunkter och fakta

Inledning

I detta avsnitt hanteras följande områden:

- 2.1 Landstingens ekonomi
- 2.2 Gränssnitt gentemot den primärkommunala sektorn
- 2.3 Hälso- och sjukvård
- 2.4 Samverkan mellan regional självstyrelse och statliga myndigheter

2.1. Landstingens ekonomi

Nedan redovisas en sammanställning av ekonomiska nyckeltal för 2015 (belopp i Mkr)

	Jönköping	Kalmar*	Kronoberg	Östergötland
<u>Ur resultaträkningen</u>				
Skatteintäkter	7 407	5 037	4 132	9 064
Generella statsbidrag o utjämning	1 962	1 567	1 047	2 727
Personalkostnader	-5 553	-4 135	-3 377	-7 653
Verksamhetens nettokostnad	-9 135	-6 629	-5 126	-11 794
Årets resultat	226	62	52	117
<u>Ur balansräkningen</u>				
Anläggningstillgångar	3 519	2 519	1 567	7 592
Omsättningstillgångar	6 849	2 864	2 376	7 351
Eget kapital	4 972	2 064	1 256	8 178
Avsättningar (pensioner m m)	3 258	1 998	1 548	4 366
Skulder	2 138	1 320	1 139	2 399
<u>Andra nyckeltal</u>				
Soliditet, %				
- enligt fullfondering	-2,0%	-41,0%	-46,0%	2,6%
- enligt blandmodell	48,0%	38,0%	31,8%	54,7%
Skattesats	11,26	11,37	11,60	10,70
Invånare 2015-12-31	347 837	237 679	191 369	445 661
Antal anställda (årsarbetare)	8422	6021	4997	12 380
<u>Planerade investeringar</u>				
2016	690	413	532	1 960
2017	805	384	597	1 860
2018	660	525	959	1 820

*Regionförbundet i Kalmar län svarar för tillväxt- och utvecklingsfrågor i länet. I uppgifterna för Kalmar ingår inte dessa kostnader i ovanstående sammanställning.

2.2. Gränssnitt gentemot den primärkommunala sektorn

Gränssnittet gentemot kommunerna beskrivs utförligt i respektive läns avsnitt. Följande är en sammanfattning av likheter och skillnader:

Regional Kollektivtrafik

I alla fyra län är landstinget/regionen regional kollektivtrafikmyndighet, enligt kollektivtrafiklagen.

Hälso- och sjukvård

I alla fyra län har ansvaret för hemsjukvården övergått till kommunerna.

Regional utveckling

I Jönköping, Kronoberg och Östergötland har landstinget det regionala utvecklingsansvaret. I Kalmar ansvarar Regionförbundet i Kalmar län för tillväxt- och utvecklingsfrågor i länet. Landstinget i Kalmar län har dock ansvaret för de regionala kulturfrågorna.

2.3. Hälsa- och sjukvård

2.3.1. Samarbete kring läkarutbildning och andra vårdutbildningar

Vi konstaterar att det finns ett väletablerat samarbete mellan de fyra länen när det gäller utbildning av läkare. Samarbete finns även kring en del andra vårdutbildningar.

Under 2015 tecknades samarbetsavtal mellan medicinska fakulteten vid Linköpings universitet och Landstinget i Kalmar län, Region Jönköpings län, Linneuniversitetet och Jönköping University om decentraliserad läkarutbildning. I korthet innebär det att:

- Från 2019 kommer läkarutbildning från termin 6 finnas i Jönköping.
- Med start från 2018 kommer läkarstudenter att genomföra de avslutande fem terminerna av utbildningsprogrammet i Kalmar. Samtidigt finns möjlighet för läkarstudenter från Linköping att göra en del av sin verksamhetsförlagda utbildning i Västervik.
- Läkarstudenter från Linköping har en del av sin utbildning förlagd till Kronoberg.

Pågående samarbete finns mellan Linköpings Universitet och Jönköping University angående vissa specialistsjuksköterskeutbildningar. From 2016 finns också en arbetsgrupp med uppdrag att samordna lärarinsatser och studentplaceringar inom samtliga specialistsjuksköterskeutbildningar mellan Linköpings universitet, Linneuniversitetet och Jönköping University.

2.3.2. Sydöstra sjukvårdsregionen (Jönköping, Kalmar, Östergötland)

Som grund för hälso- och sjukvårdssamarbetet inom Sydöstra sjukvårdsregionen ligger långvariga överenskommelser som bas. Nuvarande struktur bygger på Regionsamverkans- avtal mellan Region Östergötland (RÖ), Region Jönköpings län (RJL) och Landstinget i Kalmar län (LKL) från 2015-01-01. Revideringar har skett inför 2010 och 2015.

Samarbetet har som mål att:

- Stärka Sydöstra Sjukvårdsregionen som samverkansområde för att tillgodose invånarnas behov av vård av hög kvalitet och att främja och bidra till hälsa i sjukvårdsregionen.
- Främja och bidra till utveckling av hälso- och sjukvård inom hela sjukvårdsregionen.

Samarbetet ska kännetecknas av insyn, påverkansmöjlighet och ansvarstagande.

Samarbetet kan idag ses som väl utvecklat där man i många fall ser sjukvårdsregionen som en enhet men med stor respekt för det enskilda huvudmannaskapet. Samarbetsstrukturen har visat sig framgångsrik då många typer av mätningar presenterat en vård med hög kvalitet och tillgänglighet på ett kostnadseffektivt sätt. Samarbetet beaktar inte enbart ett traditionellt köp av högspecialiserad vård vid sjukvårdsregionens universitetssjukhus utan spänner över hela sjukvårdens panorama. Dessutom pågår samarbeten om allt från ökad integration av IT-system till upphandlingsfrågor.

De regionala medicinska programgrupperna (RMPG) utgör basen i det regionala samarbetet. Ett viktigt inslag i gruppernas arbete är att på ett strukturerat sätt beskriva gruppernas arbete där särskild vikt läggs vid analyser av medicinska resultat och frekvenser av olika åtgärder för hela regionens sjukvård, inte bara den som bedrivs vid Universitetssjukhuset i Linköping. RMPG är också den struktur som används vid olika typer av sjukvårdsregionala processer, typ kunskapsstyrning, remissförfaranden, kompetensutveckling och lärande.

Sjukvården har inom en snar framtid avsevärda utmaningar genom pågående nationella processer avseende så kallad centralisering/nivåstrukturering. För att säkerställa invånarnas rätt till likvärdig vård är regional samverkan en förutsättning.

Ett viktigt verktyg för samverkan i Sydöstra sjukvårdsregionen är webbplatsen www.sydostrasjukvardsregionen.se som utgör en grund för all informationshantering.

Genom den struktur som upparbetats för sjukvårdsregionalt samarbete med transparens och delaktighet är möjligheterna stora för integration av ytterligare en part, Region Kronoberg (RK). RK, har likt huvudmännen inom sydöstra sjukvårdsregionen, mycket goda resultat vid olika mätningar vilket skulle ge en region som ligger i absolut toppklass i landet. RK deltar dessutom med huvudmännen i sydöstra sjukvårdsregionen inom ramen för forsknings- samarbetet "FORSS".

2.3.3. Kronoberg

Landstingen och regionerna i södra Sverige har sedan lång tid tillbaka aktivt samverkat inom bl. a hälso- och sjukvårdsområdet. Region Kronoberg ingår i Södra Regionvårdsnämnden som är en regional politisk nämnd för de fyra landstingen i Södra sjukvårdsregionen, d.v.s. Blekinge, Halland (Halmstad, Laholm och Hylte kommuner), Kronoberg och Skåne. Samarbetet regleras genom ett regionavtal. Södra Regionvårdsnämnden är en från landstingen i södra sjukvårdsregionen fristående nämnd och regionavtal mellan parterna har tecknats 2014.

Huvudområdet för samarbete är hälso- och sjukvård, men omfattar även andra uppgifter inom landstingens/regionernas ansvarsområden. Gemensamma samarbetsområden är forskning, utbildning, kompetens- och annan utveckling inom såväl det direkt patientinriktade som det administrativa området. Samverkan sker i alla frågor i övrigt inom hälso- och sjukvårdens, samt specialisttandvårdens

område där Södra sjukvårdsregionen samlat uppnår gemensamma fördelar även om beslut formellt fattas enbart inom något eller några av de fyra landstingen.

Målen för samverkan är att uppnå högsta möjliga kvalitet, tillgänglighet och valfrihet inom hälso- och sjukvården liksom att sträva efter att tillvarata och utveckla gemensamma intressen och att effektivt utnyttja resurserna inom hela sjukvårdsregionen. För mer information se <https://www.skane.se/sv/Webbplatser/Sodra-regionvardsnanden>.

Utöver ovan beskrivna samverkansform så har Region Kronoberg möjlighet att skicka patienter till flera landsting/regioner beroende på vårdform. Region Kronoberg och Landstinget Blekinge har sedan länge en mycket nära samverkan avseende hjärtsjukvården.

Södra Regionvårdsnämndens geografiska ansvarsområde

Rättspsykiatrisk regionklinik

Region Kronoberg ansvarar för en av 6 rättspsykiatriska regionkliniker i Sverige. I Växjö bedrivs högspecialiserad vård för manliga och kvinnliga patienter med olika former av psykisk funktionsnedsättning. Kliniken har 118 vårdplatser och patienterna kommer främst från södra sjukvårdsregionen. Här finns åtta avdelningar och tre utslussningsenheter. Det finns också en öppenvårdsenhet samt en utrednings- och behandlingsenhet. Patienterna vårdas i huvudsak enligt lagen om rättspsykiatrisk vård eller lagen om psykiatrisk tvångsvård.

2.3.4. Några snabbfakta om sjukvården

	Jönköping	Kalmar	Kronoberg	Östergötland
<u>Primärvård</u>				
Antal vårdcentraler i egen regi	31	27	21	34
Antal vårdcentraler i privat regi	16	10	10	9
Antal läkarbesök	469 856	336 000	253 479	482 842
Antal övriga besök	765 305	544 000	319 707	1 111 336
<u>Sjukhusvård</u>				
Antal vårdplatser	957	650	445	1 049
Antal vårdtillfällen	59 226	44 700	27 921	73 397
Vårdtid	269 583	229 000	145 671	340 000
Antal läkarbesök	395 846	274 000	175 541	603 933
Antal övriga besök	380 141	356 000	237 959	632 981
<u>Andra uppgifter</u>				
Antal invånare 31 dec 2015	347 837	237 679	191 369	445 661
Såld vård (mnkr)	210	271	379	1 481
Köpt vård (mnkr)	1 152	447	438	1 023

2.4. Samverkan mellan regional självstyrelse och statliga myndigheter

Det finns ett antal statliga myndigheter med stor betydelse för det regionala arbetet med hälso- och sjukvård respektive regional utveckling. De viktigaste listas nedan:

- Arbetsförmedlingen
- E-hälsomyndigheten
- Folkhälsomyndigheten
- Försäkringskassan
- Inspektionen för vård och omsorg
- Länsstyrelsen
- Migrationsverket
- SBU - Statens beredning för medicinsk och social utvärdering
- Skolverket
- Socialstyrelsen
- Tillväxtanalys
- Tillväxtverket
- TLV – Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket
- Trafikverket
- Vårdanalys
- YH-myndigheten

Det är viktigt att de relevanta myndigheterna ser sig som aktörer på den regionala nivån och att de har ett uppdrag att samverka med regionerna och kommunerna. I vissa fall är det dock angeläget att myndighetens indelning stämmer med den regionala indelningen för att stärka förutsättningarna för effektiv samverkan. Utöver Länsstyrelsen, vars funktion är regional, ser vi att detta framförallt gäller:

- Arbetsförmedlingen
- Försäkringskassan
- Inspektionen för vård och omsorg
- Tillväxtverket
- Trafikverket

En offentlig organisering där såväl statliga som regionala aktörer har ansvar för samma geografiska område skulle stärka förutsättningarna för tvärsektorielt samarbete och öka överskådligheten.

3. Jönköpings län

3.1. Ekonomi

Målsättningar och styrning

Regionens övergripande målsättning för långsiktig och uthållig finansiering är att årligen nå ett resultat som innebär att investeringar kan finansieras med egna medel.

2015 uppfylldes detta mål med bred marginal. Resultatet på 392 miljoner kronor motsvarar ett resultat på 4,2 procent av skatter och statsbidrag. Resultatet var 97 miljoner kronor bättre än budget, huvudsakligen beroende på ett förbättrat finansnetto.

En samlad bild av viktiga ekonomiska nyckeltal för Region Jönköpings län framgår av tabellen i den gemensamma delen av rapporten. Där framgår även motsvarande uppgifter för de tre andra regionerna/landstingen som ingår i rapporten. För att få jämförbarhet är de angivna värdena tagna utifrån den redovisning som utgörs av blandmodellen. Region Jönköpings läns egen styrning och uppföljning utgår annars från fullfonderingsmodellen.

Regionen uppnådde sina finansiella mål 2015 och har i jämförelse med sektorn en stark ekonomi. Internt inom regionen finns trots detta obalanser som framför allt berör sjukhusvården. Ett långsiktigt arbete inom ramen för en åtgärdsplan pågår sedan ett par år tillbaka. Genomförandet av planen innebär bland annat en ökad samverkan mellan de tre sjukhusen i länet samt färre vårdplatser.

Nettokostnadsutveckling

De senaste åren har nettokostnaden ökat mer än skatter och bidrag. Under 2015 ökade nettokostnaden rensat från jämförelsestörande händelser med 4,2 procent. Jämfört med sektorn är detta en relativt låg ökning då ett vägt medeltal uppgår till 5,0 procent.

Långsiktiga ekonomiska åtaganden

Verksamheten bedrivs nästan enbart i fastigheter som ägs av regionen. Alla tre sjukhusen i länet är föremål för om- och tillbyggnationer via ett omfattande investeringsprogram. Förnyelse av medicinteknisk utrustning tar också i anspråk en stor del av investeringsbudgeten. För åren 2016-2018 finns en investeringsbudget som uppgår till drygt 700 miljoner kronor per år i genomsnitt. Drygt 200 miljoner kronor per år avser medicinsk utrustning och inventarier medan fastighetsinvesteringarna är beräknade till 400-500 miljoner kronor per år. Merparten av detta kan hänföras till sjukhusen, men det finns även vissa nybyggnationer för vårdcentraler inplanerade.

Region Jönköpings län har det fulla ansvaret för kollektivtrafiken inom länet och äger till övervägande del de tåg som ingår i Länstrafikens Krösatåg. Förnyelse av tågen görs löpande. Inom kollektivtrafiken finns långa avtal med de entreprenörer som utför trafiken via upphandlingar.

Genom det regionala trafikförsörjningsprogrammet finns en långsiktig ambition att via årlig utökning av budgetmedel finansiera ett ökat resande.

I likhet med andra regioner och landsting finns ett stort pensionsåtagande för framtida utbetalningar. Pensionsförpliktelsen uppgår till 8,5 miljarder kronor och finns som avsättning i balansräkningen.

3.2. Gränssnitt gentemot den primärkommunala sektorn

Region Jönköpings län har ett väl utvecklat samarbete med länets 13 kommuner. Detta samarbete bedöms som viktigt och har utvecklats successivt under åren. Kommunalt Forum är den övergripande politiska mötesplatsen och kontaktytan mellan regionen och kommunerna.

I detta forum förs dialog och samverkan om frågor som till exempel rör folkhälsa, hälso- och sjukvård, omsorg, regional utvecklingsstrategi, näringslivsutveckling, infrastruktur, kultur och arbetsmarknad. Kommunalt forum är även med och förbereder frågor till regionstyrelsen och nämnderna. Beredning till Kommunalt Forum görs av en mindre grupp med politiker från regionen och kommuner. Regiondirektören är föredragande.

På tjänstemannanivå arbetar den så kallade Kommunchefsgruppen. I den ingår alla kommunchef, länsråd, högskolan och regional utvecklingsdirektör. Gruppen leds av regiondirektören. Det finns också samverkansgrupper på olika nivåer i organisationerna, t ex inom trafik. Inom hälso- och sjukvård och socialtjänst finns ett gemensamt ledningssystem för samverkan. Inom ledningssystemet finns REKO-gruppen som samordnar arbetet med barn och unga, psykiatri och missbruk samt äldre. REKO-gruppen bereder via regiondirektören ärenden inom sitt område till Kommunalt Forum.

Kommunerna har en egen gemensam organisation där man arbetar med utveckling inom områdena social välfärd och omsorg, utbildning inom förskola och skola, fritid, miljötillsyn samt personal- och kompetensutveckling. Sedan regionbildningen finns Kommunal utveckling i regionens organisation. Kommunerna finansierar verksamheten och styr den genom Primärkommunalt samverkansorgan (PKS) som har en ledamot från varje kommun. Arbetet organiseras i olika utvecklingspartnerskap, där kommunerna är aktiva ägare och även lånar ut egna personalresurser för kortare eller längre projekt. Syftet är att gemensamt utveckla verksamheterna och att ge bra möjligheter att samutnyttja nationella projektmedel av olika slag (exempelvis medel från Socialdepartementet och SKL).

3.2.1. Regional kollektivtrafik

Kollektivtrafiken i länet bedrivs sedan 2012 i regionens regi efter den skatteväxling med länets kommuner som då gjordes. Region Jönköpings län är kollektivtrafikmyndighet och upprättar efter samverkan med länets kommuner det regionala trafikförsörjningsprogrammet.

I samband med skatteväxlingen utvecklades Länstrafikbolaget och trafiken bedrivs numera i förvaltningsform under namnet "Länstrafiken". Häri ingår även ett länsansvar för såväl sjukresor och färdtjänst, där skatteväxling med kommunerna gjordes 2014. Det finns även ett etablerat samarbete när det gäller utformningen av skolskjuts.

3.2.2. Regional utveckling

Region Jönköpings län ansvarar för att utarbeta och fastställa strategier för länets utveckling i olika regionala frågor. I detta arbete sker samverkan med länets kommuner och med andra parter. Finansiering sker både med egna medel och med statliga medel för regional tillväxt.

Gymnasieutbildning

Region Jönköpings län bedriver naturbruksutbildning på uppdrag av länets kommuner. Denna gymnasieutbildning regleras via samverkansavtal. Verksamheten finansieras fullt ut av kommunerna.

Turism

Region Jönköpings län och länets kommuner äger tillsammans Smålands Turism AB. Bolaget ska erbjuda hög kompetens och samordning inom turismen och generera lönsam tillväxt i regionen och dess företag.

Länsmuseum

Tillsammans med Jönköpings kommun och Hembygdförbundet är Region Jönköpings län stiftare av Jönköpings läns museum. Ansvaret delas mellan stiftarna vilket bl a innebär en fastställd ansvarsuppdelning avseende finansieringen.

Science Park

Arbetet med att stödja och främja nyföretagande och företagsutveckling i länet sker inom ramen för Science Park-konceptet. Verksamheten är integrerad i hela länet där alla kommuner samt regionen är delaktiga.

RUS-samverkan

Vid utformningen av den Regionala utvecklingsstrategin (RUS) är kommunerna viktiga samverkanspartners. Under det pågående arbetet har det konstaterats att en väl genomarbetad RUS och därtill hörande handlingsplaner kan ge viktig information och underlag vid diskussioner om regionindelning.

E-utvecklingsråd

Inom ramen för länets e-utvecklingsråd samt REDA-konceptet (Regional Digital Agenda) finns ett samarbete mellan Region Jönköpings län och länets kommuner för att öka nyttan med IT för medborgare, näringsliv, föreningar samt dessutom för inre effektivisering i medlemmarnas organisationer.

3.2.3.Hälso- och sjukvård

Inom Hälso- och sjukvård och Socialtjänst finns ett ledningssystem och ett väl utvecklat samarbete inom många områden. Det finns samverkansgrupper för arbetet med barn och unga, psykiatri och missbruk samt äldre. Det finns också en chefsgrupp samt horisontella grupper för folkhälsa, funktionsnedsättning och IT.

Länets kommuner har via skatteväxling med Region Jönköpings län övertagit ansvaret för hemsjukvården. Därmed ansvarar kommunerna för medicinska insatser, rehabilitering m m i bostaden och på särskilt boende. Regionen driver en relativt nybyggd hjälpmedelscentral som via samverkansavtal tillhandahåller hjälpmedel till såväl kommunernas som regionens verksamheter.

Regionen och kommunerna har även en etablerad samverkan när det gäller vårdplanering inför utskrivning från sjukhus samt för den palliativa vården.

Som en del i arbetet med förbättrad folkhälsa i länet sker gemensamma aktiviteter inom ramen för folkhälsostратегin.

Hälso- och sjukvården i länet utvecklas till stor del i samverkan mellan Region Jönköpings län och kommunerna. Jönköping Academy – akademi för forskning och utbildning, har bildats av Högskolan, Regionen och länets 13 kommuner för att vara ett forum för forskning och utbildning i kvalitetsförbättring och ledarskap. I regionens regi finns även Qulturum och Futurum som olika utvecklings- och forskningscentra vars verksamhet stöder utvecklingen av sjukvården i länet.

3.3. Samverkan mellan regionalt självstyre och statliga myndigheter

I Jönköpings län utgör den statliga sektorn en något lägre andel av sysselsättningen än i riket som helhet. Trots det är den statliga närvaron påtaglig genom att flera statliga verk, Skogsstyrelsen, Jordbruksverket och Domstolsverket, är lokaliserade till Jönköping samtidigt som ett stort antal myndigheter har regionala eller lokala kontor på flera platser i länet. Vidare är Jönköping även sätesort för tingsrätt, förvaltningsrätt, kammarrätt och hovrätt. I Jönköping finns dessutom Jönköping University som p.g.a. stiftelseformen inte räknas som en statlig arbetsplats. Statliga myndigheter bidrar till en diversifierad arbetsmarknad, underlättar rekrytering till länet och utbyte av arbetskraft mellan sektorerna. Att staten finns företräd på flera platser i länet har också betydelse för närheten till medborgarna.

Inom ramen för uppdraget som regionalt självstyrelseorgan har Region Jönköpings län ett ansvar för samverkan med statliga myndigheter inom regionens ansvarsområde, främst vad gäller regional utveckling. Samverkan med statlig verksamhet är omfattande.

Region Jönköpings län och Länsstyrelsen har en rad samverkansområden inom ramen för social och ekologisk hållbarhet samt regional tillväxt. Det rör sig bl.a. om klimat och energi, bostadsförsörjning, jämställdhet och integrering, mänskliga rättigheter, miljömål, landsbygdsutveckling, krisberedskap, näringslivsutveckling, friluftsliv samt hälsa och miljö. Samverkan sker både i form av gemensamma varaktiga nätverk och samverkansgrupper (t ex Klimatråd och Jämställdhetsråd) samt löpande processer såsom framtagning av olika strategier och handlingsplaner. Det handlar bl.a. om åtgärdsprogram för miljömålen, skogsstrategi, livsmedelsstrategi, hållbarhetsprogram, plan för jämlik hälsa och trafikförsörjningsprogram. Syftet är att genom samverkan nå bättre resultat för länets utveckling. Ett arbete har också inletts med att ta fram en överenskommelse mellan Region Jönköpings län och Länsstyrelsen och samverkan är påtaglig i arbete med att ta fram en handlingsplan för förverkligandet av RUS.

Ett etablerat samarbete mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, kommunerna och Region Jönköpings län finns via de tre samordningsförbunden i länet inom ramen för Finsam (finansiell samordning).

3.4. Övriga samarbeten över länsgränser

Region Jönköpings län deltar i Regionsamverkan Sydsverige. Syftet är att utveckla samarbetet mellan verksamheterna i Landstinget i Kalmar län, Regionförbundet i Kalmar län, Landstinget Blekinge, Region Blekinge, Region Skåne, Kommunförbundet Skåne, Region Kronoberg och Region Halland.

Fokus för samarbetet i Regionsamverkan Sydsverige handlar framförallt om framtagande av gemensamma policys och planer inom områdena regional utveckling, infrastruktur, kollektivtrafik, kultur samt hälso- och sjukvård.

Region Jönköpings län, Region Kronoberg, Regionförbundet i Kalmar län, Landstinget Kalmar Län, Region Blekinge, Landstinget Blekinge län, Blekinge Tekniska Högskola, Jönköping University samt Linnéuniversitetet samverkar kring Småland-Blekinges gemensamma Brysselkontor. Det övergripande syftet med samarbetet är att verka för en hållbar utveckling och tillväxt i regionen.

Inom regionala utvecklingsfrågor finns ett etablerat samarbete i Småland i och med att länen ingår i ett gemensamt strukturfondsområde där man bedriver flera gemensamma utvecklingsinsatser.

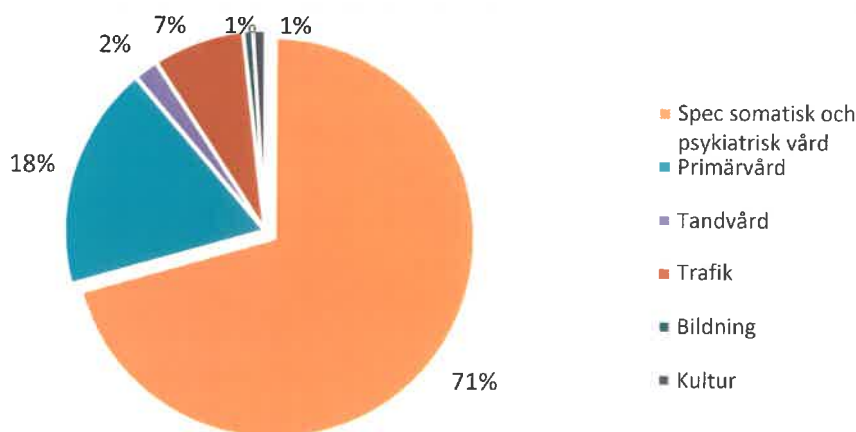
Ett väl utvecklat samarbete finns inom infrastruktur och kollektivtrafik både när det gäller de fyra län som ingår i denna rapport, men även mot Västra Götalandsregionen. Tågsystemen bedrivs tillsammans med angränsande län under namnen Krösatågen, Västtågen, Östgötapendeln och Kust till Kust.

Vid planeringen av de kommande höghastighetsjärnvägarna blir sambanden inom infrastruktur och kollektivtrafik ännu viktigare för att tillvarata de ökade möjligheter för pendling m m som då uppstår.

4. Kalmar län

4.1. Ekonomi

Landstinget i Kalmar läns budget för 2016 omsluter 6,8 miljarder kronor fördelat på hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, bildning och kultur.

Regionförbundet i Kalmar län svarar för tillväxt- och utvecklingsfrågor i länet. Budget för 2016 avseende områdena tillväxt och utveckling uppgår till 150 Mkr.

Målsättningar och styrning

Landstinget i Kalmar läns ekonomi är i grunden stark och sedan 2005 har årets resultat exklusive jämförelsestörande poster varit positivt. Inriktningen är att bibehålla en stark, stabil och långsiktig god ekonomi. Det egna kapitalet uppgår till 2 064 Mkr vilket ger en trygghet inför framtiden.

Landstinget ska över tid ha ett resultat som gör att finansiella risker och förändringar av skattekraften kan hanteras. Likviditeten ska vara tillräcklig för att kunna hålla en god betalningsberedskap. I årsredovisningen 2015 uppgår likviditeten till 1 075 Mkr.

För att säkra en god hushållning ur ett finansiellt perspektiv ska följande finansiella mål nås.

- Resultatet ska under planperioden uppgå till minst 2 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning
- Investeringarna ska finansieras med egna medel

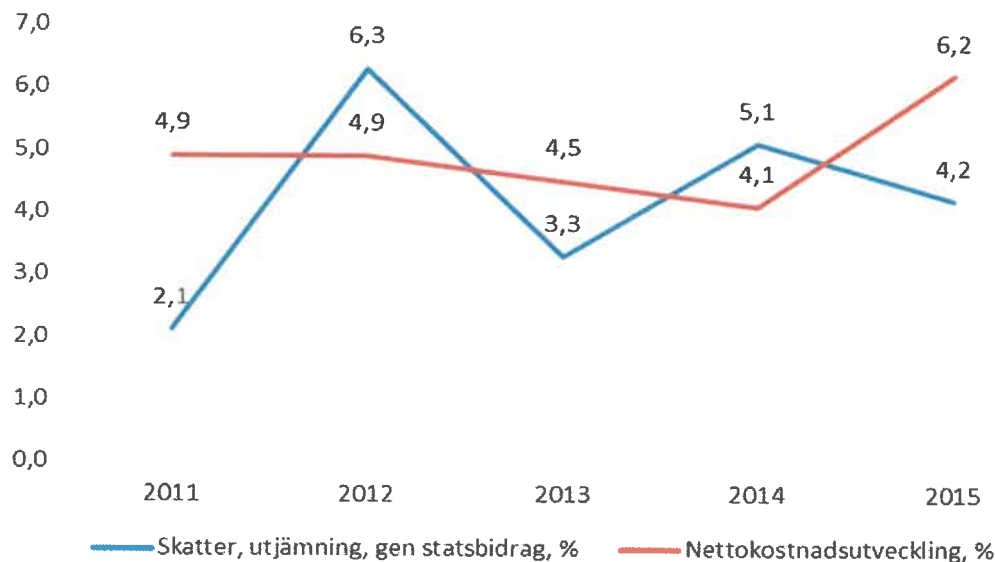
Internt inom landstinget finns obalanser inom hälso- och sjukvården och arbete pågår med åtgärder på kort och lång sikt. Den största ekonomiska utmaningen inom hälso- och sjukvården handlar om bemanning och kompetensförsörjning men också kostnadsutvecklingen för läkemedel och köpt vård

Nettokostnadsutveckling

En allt ökande äldre befolkning skapar ett demografiskt tryck som ställer stora krav på hälso- och sjukvården. Den medicintekniska utvecklingen tillsammans med nya dyra läkemedel ökar också kostnadstrycket. Ökade pensionskostnader, planerade om- och nybyggnationer med ökade avskrivningar som följd samt utvecklingen av kollektivtrafiken påverkar och har påverkat kostnadsutvecklingen.

Nettokostnadsutvecklingen 2015 uppgick till 6,2 procent. Nettokostnadsutvecklingen påverkades kraftigt i samband med att prestationsbaserade statsbidrag upphörde, bidrag där landstinget haft en hög andel (kömiljarden, mest sjuka äldre och patientsäkerhet).

Landstingets nettokostnadsutveckling 2011-2015

Långsiktiga ekonomiska åtaganden

Under perioden 2016-2023 beräknar landstinget stora investeringar i byggnader och utrustning motsvarande, ca 3,6 Mdr, i genomsnitt 450 Mkr per år. Ca 150 Mkr avser utrustning medan fastighetsinvesteringar beräknas till 300-350 Mkr per år. Det avser bl.a. lokaler för psykiatri i Kalmar, Oskarshamn och Västervik, lokaler för läkarutbildning på Länssjukhuset i Kalmar, gemensamma landstingslokaler i Emmaboda, nya lokaler för Folk tandvården i Vimmerby samt energiinvesteringar.

I likhet med andra landsting och regioner finns ett stort pensionsåtagande för framtida utbetalningar. Pensionsförpliktelsen uppgår till 6,4 miljarder kronor. Kalmar Läns Pensionskapitalförvaltning AB, som bildades 1996, förvaltar länets kommuner och landstingets avsättningar för pensionsändamål. Landstingets förvaldade pensionsmedel har ett marknadsvärde på 1,4 Mdkr, vilket motsvarar 22 procent av det totala pensionsåtagandet.

Landstinget har sedan 2016 ansvar för den regionala kulturverksamheten där det just nu pågår en inventering som visar behov av resursförstärkning.

Landstinget är sedan 2012 regional kollektivtrafikmyndighet med ansvar för kollektivtrafiken i länet. För perioden 2012-2016 avsattes 100 Mkr i utvecklingsmedel för trafiken. Landstingets långsiktiga målsättning för kollektivtrafiken är en självfinansieringsgrad på 50 procent.

4.2. Gränssnitt gentemot den primärkommunala sektorn

4.2.1. Regional kollektivtrafik

Landstinget i Kalmar län är regional kollektivtrafikmyndighet och ansvarar därmed för den regionala kollektivtrafiken i länet. Här finns en samverkan mellan landstinget, regionförbundet och länets kommuner, men också med Trafikverket, transportföretag och angränsande trafikmyndigheter.

Landstinget i Kalmar län har av samtliga tolv kommuner fått uppdraget att handla upp fordon för skolskjutstrafik. Åtta av kommunerna har därutöver beslutat överlåta planeringen av skoltrafiken till landstinget. Det ger möjlighet att linjelägga och öppna upp skoltrafiken och därmed göra den tillgänglig för allmänheten på samma sätt som annan linjelagdtrafik.

Landstinget i Kalmar län ansvarar för handläggning och beslut om färdtjänst och riksfärdtjänst samt serviceresor för samtliga tolv kommuner i länet.

4.2.2. Regional utveckling

Regionförbundet i Kalmar län har därtill en rad andra gränssnitt gentemot primärkommunerna inom ramen för det regionala utvecklingsansvaret. Regionförbundet intar därmed rollen som en drivande och samordnande aktör inom bland annat följande sakområden:

- Befolkning och välfärd
- Besöksnäring
- eSamhället
- Företagsstöd
- Internationellt arbete
- Kompetens och lärande
- Miljö
- Näringsliv – tillväxt
- Trafik och infrastruktur
- Regional profilering
- Regionbibliotek
- Ungdomsfrågor

4.2.3. Hälso- och sjukvård

2008 övertog länets kommuner huvudmannaskapet för hemsjukvården i ordinärt och särskilt boende. I samband med övertagandet gjordes en skatteväxling. Ansvaret omfattar hemsjukvård, hembesök, rehabilitering, habilitering och hjälpmedel.

Landstinget, regionförbundet och samtliga kommuner i länet samverkar i en länsgemensam ledning inom socialtjänst och angränsande område hälso- och sjukvård. Syftet med arbetet är att bidra till utveckling inom socialtjänsten i hela länet vilket realiserar via gemensamma krafter för att frigöra både tid och resurser för respektive kommun. Landstinget och socialtjänsten i Kalmar län har under flera år erhållit stimulansmedel ifrån Sveriges kommuner och Landsting (SKL) baserade på

överenskommelser med socialdepartementet utifrån syftet kunskapsutveckling inom socialtjänsten. De läns gemensamma utvecklingsområdena inom detta styrdokument är barn- och ungas hälsa, psykisk hälsa, missbruk- och beroendevården, äldre, folkhälsa, brukarmedverkan samt eHälsa. Uppdraget utökas nu med samverkan med skolorna i länet. Följande gränssnitt i form av samverkansavtal eller överenskommelser finns mellan länets kommuner och landstinget i Kalmar inom området hälso- och sjukvård.

- Överenskommelse om Läns gemensam ledning i samverkan inom socialtjänst och angränsande område hälso- och sjukvård
 - Sammanhållen vård och omsorg om de mest sjuka äldre 2013
- Överenskomna rutiner avseende betalningsansvarslagen och samverkan vid in- och utskrivning i slutenvård.
- Gemensam modell för brukares, patienters och närståendes medverkan i Kalmar län.
- Hemsjukvårdsavtal
 - Överenskommelse gällande patientöverföring, Ramavtal angående läkarmedverkan., Gemensamma förskrivningsanvisningar, Praktiska anvisningar för habilitering och rehabilitering, Praktiska anvisningar för sjuksköterskor, Gemensam utvärdering av hemsjukvårdsavtal
- Gemensam riktlinje gällande informationsöverföring, Cosmic messenger
- Gemensamma rutiner för läkemedelsgenomgång
- Regional samverkansöverenskommelse mellan Landstinget i Kalmar län och kommunerna i Kalmar län kring personer med riskbruk, missbruk och beroende.
- Enskilda avtal med respektive kommun gällande samverkan kring missbruk och beroende
- Regional överenskommelse om psykisk hälsa.
 - Överenskommelse mellan barnpsykiatri och socialtjänsten i Kalmar län
- Överenskommelse avseende gemensam rutin för avvikelshantering för hälso- och sjukvården i länets kommuner och Landstinget i Kalmar län.

4.2.4. Övriga samarbeten

Primärkommunala nämnden är ett politiskt organ för primärkommunala frågor av gemensamt intresse. Nämndens uppdrag har bäring på flera gränssnitt till regionala frågeställningar som exempelvis utbildnings- och informationsinsatser samt erfarenhetsutbyte medverka till att förtroendevalda och anställda i länets kommuner har en hög kompetens, initiera och främja samverkan mellan länets kommuner samt ta initiativ till gemensamma utrednings- och utvecklingsprojekt.

Kompass – Kommunal Praktisk Samverkan Socialtjänst – syftar till gemensam utveckling av socialtjänsten i Kalmar läns kommuner. Verksamheten bedrivs av regionförbundet på uppdrag av socialtjänsterna i länets kommuner.

Regionförbundet i Kalmar län ansvarar på uppdrag av länets kommuner för AV-Media Kalmar län. AV-Media har till uppgift att inspirera lärare och pedagoger om hur digitala verktyg och användandet av film skapar en mer lärorik undervisning.

Arbetet med att utveckla och marknadsföra besöksnäringen sker i samverkan mellan regionförbundet och kommunernas turismansvariga. Detta arbete koordineras bland annat i en länsturismgrupp där turismansvarig i respektive kommun och en regional turismsamordnare ingår. Fram till 2018 kommer regionförbundet att undersöka bland länets kommuner ifall de tillsammans med Kronoberg- och Jönköpings län vill bilda ett gemensamt destinationsbolag.

Regionförbundet i Kalmar län är hemvist för Nationellt kompetenscentrum anhöriga. Centrat är en samarbetsresurs för att utveckla framtidens anhörigstöd mellan parter som har olika specifika kompetenser om anhörigfrågor, äldreomsorg och funktionshinder samt FoU, äldreforskning, hjälpmedel, IT och tillgänglighet.

4.3. Samverkan mellan regionalt självstyre och statliga myndigheter

Klimatsamverkan Kalmar län är ett gemensamt initiativ av länsstyrelsen och regionförbundet i Kalmar län för att öka takten i länets energi- och klimatarbete. Arbetet samordnas i klimatkommissionen där representanter ingår för Linnéuniversitetet, Landstinget, länets kommuner samt privata aktörer. Syftet är förutom att öka takten i genomförandet av länets energi- och klimatmål även att bidra till att anpassa samhället till ett förändrat klimat samt att finna nya metoder och lösningar för att nå uppsatta mål. Arbetsformen kan med fördel tas med till och vidareutvecklas i en framtida ny regional samhällsorganisation.

Regionförbundet och länsstyrelsen i Kalmar län samverkar även inom flera kompetensområden. Miljösamverkan Sydost samordnar exempelvis tillsynsmyndigheterna inom miljö-, livsmedels- och hälsoskyddsområdena i Gotlands och Kalmar län. Tillsynsmyndigheterna finns i länens kommuner och på länsstyrelserna.

För samverkan i länet kring integration av nyanlända finns Integrationsrådet som består av ytterst ansvariga i respektive organisation. För närvarande ingår 26 parter i rådet: Kommunerna (länets 12 kommuner), Landstinget, Länsstyrelsen samt andra offentliga och privata aktörer.

Regionförbundet sammankallar den regionala infrastrukturgruppen där länets kommuner, länsstyrelsen och den regionala trafikorganisationen ingår. Syftet är att nå samsyn kring hur arbetet med den praktiska tillämpningen av den regionala transportplanen ska bedrivas. Det får inte anses vara självklart att arbetsformen ska växlas upp i en större regional geografi. I det fallet kan en inriktning i stället vara att finna samarbetsformer mellan kommunal och regional nivå utifrån ett funktionellt perspektiv. Här kan den indelning i funktionella regioner som redovisats av Tillväxtanalys vara en lämplig utgångspunkt.

Inom ramen för uppdraget som ansvarig för upprättande av länsplan för transportinfrastruktur har regionförbundet nära och regelbunden samverkan med Trafikverket, Region Syd. Samverkan sker i både planerande som genomförandefasen.

Regionförbundet har ett väl fungerande samarbete med Tillväxtverkets kontor för det regionala strukturfondsprogrammet Småland och Öarna i Jönköping. Samverkan sker löpande under hela processen från projektidé till färdig ansökan och beslut i det enskilda ärendet.

Idag samverkar Linnéuniversitetet och regionförbundet samt länets kommuner i ett antal projekt. Den gemensamma utgångspunkten är att tillfredsställa de behov för att åstadkomma en positiv samhällsutvecklingen som finns lokalt. Formen kan givetvis förändras i en förändrad organisation men av vikt är att bibehålla kopplingen till de lokala behoven.

4.4. Samarbete mellan länen inom och utom offentlig sektor

Regionsamverkan i Sydsverige

Landstinget i Kalmar län deltar i Regionsamverkan Sydsverige. Syftet är att utveckla samarbetet mellan verksamheterna i Landstinget i Kalmar län, Regionförbundet i Kalmar län, Landstinget Blekinge, Region Blekinge, Region Skåne, Kommunförbundet Skåne, Region Kronoberg, Region Halland och Region Jönköpings län.

Fokus för samarbetet i Regionsamverkan Sydsverige handlar framförallt om framtagande av gemensamma policyer och planer inom områdena regional utveckling, infrastruktur, kollektivtrafik, kultur samt hälso- och sjukvård.

Det finns idag ett starkt samarbete i Småland kopplat till regionala utvecklingsfrågor. Länen finns i ett gemensamt strukturfondsområde där man bedriver flera gemensamma utvecklingsinsatser och andra EU-finansierade program. Kalmar och Kronobergs län har gemensamt universitet. De tre länen bygger en innovationsmiljö kring smart boende, Smart Housing samt att man antagit en gemensam strategi för träindustrin.

Regionförbundet i Kalmar län, Landstinget Kalmar Län, Region Blekinge, Landstinget Blekinge län, Region Jönköpings län, Region Kronoberg, Blekinge Tekniska Högskola, Jönköping University samt Linnéuniversitetet samverkar kring Småland-Blekinges gemensamma Brysselkontor. Det övergripande syftet med samarbetet är att verka för en hållbar utveckling och tillväxt i regionen.

Smålands Shanghaikontor är ett samarbete mellan Region Kronoberg, Regionförbundet i Kalmar län samt Linnéuniversitetet som syftar till att dels förbättra och förenkla möjligheterna för småländska företag att göra affärer i Kina, dels att förbättra Linnéuniversitetets möjligheter att rekrytera studenter och samverka med både andra universitet och näringsliv i Kina.

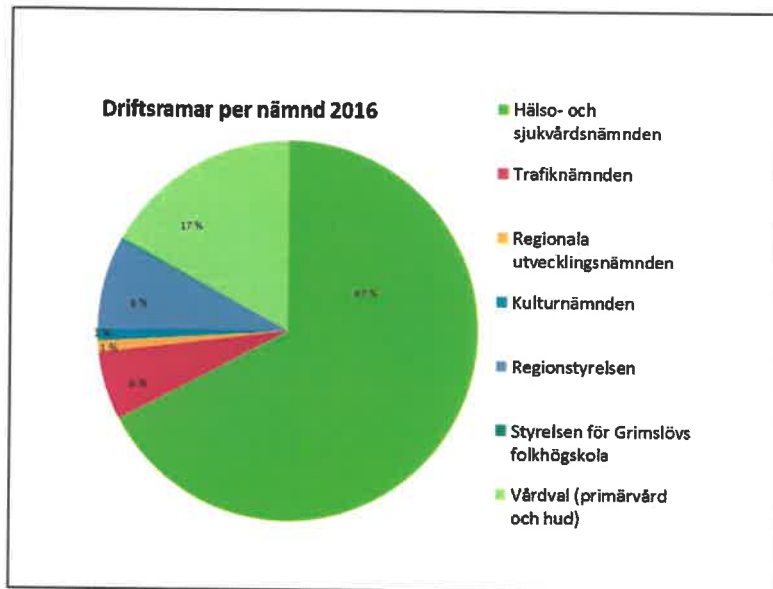
Euroregion Baltic är en politisk plattform för att utveckla det regionala samarbetet i sydöstra Östersjön. Medlemsregioner är förutom Regionförbundet i Kalmar län; Region Blekinge, Region Kronoberg, Bornholms regionkommun, Region Pommern, Region Warmia-Mazurien, Kaliningrad län och Klaipeda-regionen.

Regionförbundet i Kalmar län tecknade 2005 ett samarbetsavtal med regionen Cape Winelands District Municipality i Sydafrika. Fokus har varit att utveckla Kalmar läns museums kulturmiljöpedagogik med tidsresor, att bygga upp en folkhögskola och kunskapsutbyte inom miljöteknikområdet.

5. Kronoberg

5.1. Ekonomi

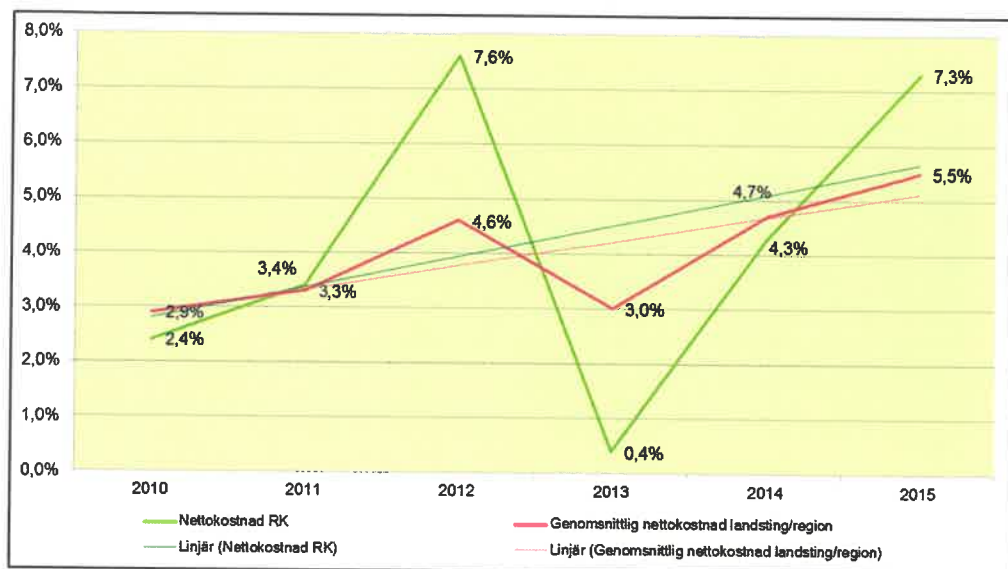
Region Kronobergs totala budget omsluter ca 5,3 miljarder kronor 2016, med en prognos på knappt 6,1 Miljarder 2019.

Skatteintäkterna motsvarar ca två tredjedelar av Region Kronobergs totala intäkter.. Skattesats 2016 uppgår till 11,60 procent och förslaget inför 2017 års budget är en oförändrad skattesats. Fullmäktige har fastställt resultatmål om 1 % i förhållande till skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och generella statsbidrag, vilket ger ett resultat på 57 mkr år 2017.

Nettokostnadsutveckling

Region Kronobergs nettokostnader i verksamheten har under 2015 ökat med 7,3 % jämfört med föregående år. Genomsnittlig nettokostnadsutveckling i riket för samtliga regioner och landsting är 5,5 %.

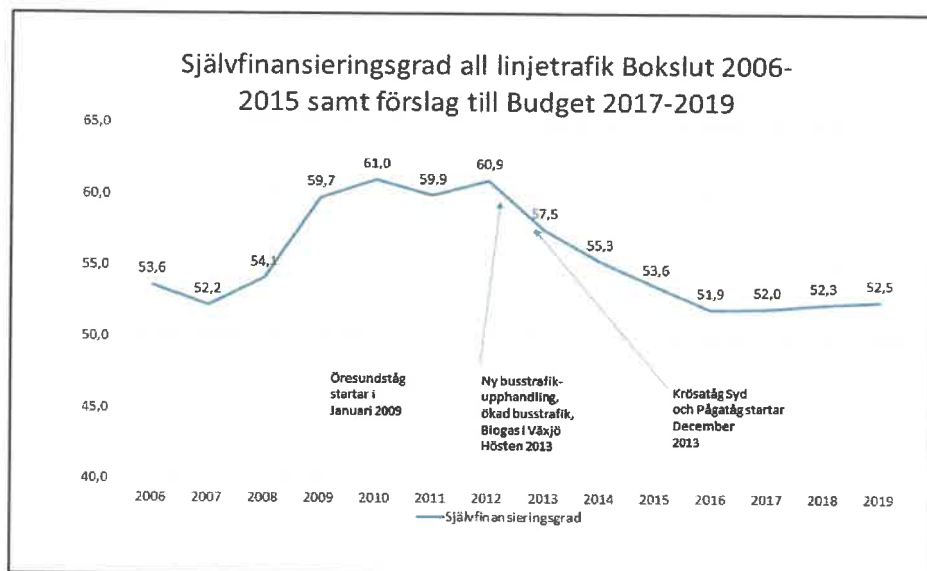
De största ekonomiska utmaningarna inom hälso- och sjukvården är främst frågan om bemanning, där kostnader för hyrpersonal är drivande, samt köpt vård och kostnader för läkemedel. Dessa utmaningar delas med fler andra regioner/landsting i Sverige.

Region Kronoberg ett stort pensionsåtagande för framtida utbetalningar i likhet med övriga regioner och landsting har. Bedömningen för kommande planeringsperiod är att pensionskostnader fortsätter att öka kraftigt.

Långsiktiga ekonomiska åtaganden

De kommande åren står Region Kronoberg inför stora investeringar. Inom den närmaste tioårsperioden sker omfattande förnyelse, förändringar och nybyggnationer avseende de tre sjukhusområdena; Växjö Centrallasarett, Sigfridsområdet och Ljungby Lasarett. Region Kronoberg ska förbättra tillgängligheten genom att utforma fastigheter och lokaler för att våra patienter ska få en högkvalitativ och framtidsanpassad hälso- och sjukvård. Den långsiktiga investeringsplaneringen fram till och med år 2020 uppgår till totalt drygt 3 miljarder.

Trafikförsörjningsprogrammet för Kronobergs län innebär ett långsiktigt åtagande för den regionala kollektivtrafiken och anger framförallt mål avseende utökad marknadsandel och ökat resande. Med ny och utökad trafik inom stadstrafiken, regiontrafiken och vissa tågtrafiksystem förväntas dagens kostnader öka fram till 2019 med ungefär 20 mkr. Förslag till långsiktiga ekonomiska åtagande i form av investeringar 2017-2019 beräknas uppgå till drygt 21 mkr. Regionfullmäktige har tidigare fastställt mål om 50 % självfinansieringsgrad för samtliga trafiksystem.

5.2. Gränssnitt gentemot den primärkommunala sektorn

Region Kronoberg har en formell samarbetsstruktur med länets kommuner i form av ett Kommunalt Forum. Kommunalt forum är ett samverkansorgan och en mötesarena för dialog mellan Region Kronoberg och kommunerna i länet. Forumet är till för styrelsernas presidier och berörda nämnders presidier och kan formeras utefter vilka frågor som ska behandlas. Till Kommunalt Forum är även vissa ledande tjänstemannagrupper kopplade. Region Kronoberg samordnar även presidienätverk.

Region Kronoberg har följande gränssnitt gentemot länets kommuner.

5.2.1. Regional kollektivtrafik

Kommunerna i Kronobergs län och Region Kronoberg har beslutat att Region Kronoberg ska utgöra regional kollektivtrafikmyndighet, enligt Lag 2010:1065 om kollektivtrafik. Myndighetens uppgift är att se till att invånarna i länet har en god tillgång till kollektivtrafik och att kollektivtrafiken utvecklas i enlighet med invånarnas resbehov och länets politiska målsättningar.

Region Kronoberg utför upphandlar och planerar skolskjutstransporter på uppdrag av Alvesta, Lessebo, Ljungby, Markaryd, Tingsryd, Uppvidinge och Växjö kommuner.

Region Kronoberg ansvarar för handläggning och beslut om färdtjänst och riksfärdtjänst för de fyra kommuner som tidigare överlätit uppdraget till den regionala Kollektivtrafikmyndigheten, (Alvesta, Lessebo, Tingsryd och Växjö kommuner). Uppdraget möjliggörs genom Kollektivtrafiklagen (Lagen om Kollektivtrafik 2 kap§1-2).

Serviceresor utför färdtjänst och riksfärdtjänst på uppdrag av Alvesta, Lessebo, Ljungby, Tingsryd, Uppvidinge och Växjö kommuner.

5.2.2.Regional utveckling

Region Kronoberg har en rad gränssnitt inom ramen för det regionala utvecklingsansvaret. Region Kronoberg intar därmed rollen som en drivande och samordnande aktör:

- Kompetens
- Vårld
- Kultur
- Näringsliv & Innovationer
- Miljö
- Internationellt samarbete

5.2.3.Hälso- och sjukvård

Följande gränssnitt i form av samverkansavtal eller överenskommelser finns mellan länets kommuner och Region Kronoberg inom området hälso- och sjukvård:

- Överenskommelse avseende Hemsjukvård i Kronoberg län 2015-2017.
- Ledningsgrupp för samordning av länets hälso-och sjukvård och socialtjänst
- Överenskommelse avseende gemensamt Vårdsystem Cambio Cosmic (även kommunernas elev-hälsa).
- Etablerad samverkansstruktur på ledningsnivå avseende hälso- och sjukvård, samt socialtjänst och främst inom områdena barn, vuxna och äldre.
- Överenskommelse avseende egenvård mellan Region Kronoberg och länets social- och skolförvaltningar 2013 – 2015.
- Överenskommelse mellan Region Kronoberg och länets kommuner med angående läkarundersökning och bedömning av tandhälsa i samband med placering enligt Socialtjänstlagen eller Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga.
- Överenskommelse mellan Region Kronoberg och länets kommuner gällande rutin för in- och utskrivning av patienter i slutna vård.
- Samarbetsavtal mellan Region Kronoberg och länets kommuner angående tjänsteköp av hjälpmedelskonsulent.
- Avtal om missbruks- och beroendevård i Kronobergs län.
- Överenskommelse mellan Region Kronoberg och kommunernas social- och skolförvaltningar i Kronobergs län gällande personer med psykisk funktionsnedsättning och psykisk ohälsa 2014-2016.
- Överenskommelse mellan Region Kronoberg och länets kommuner gällande rutin för patienter med trakeostomi i Kronobergs län 2015 – 2018.
- Överenskommelse avseende länstäckande riktlinjer för vaccination och inledande hälsoundersökning av invandrade barn.
- Överenskommelse avseende rutin för avvikelshantering för hälso-och sjukvården i länets kommuner och Region Kronoberg.
- Avtal mellan Region Kronoberg och länets kommuner avseende respiratorvård i hemmet.

- Överenskommelse mellan Region Kronoberg och länets kommuner gällande rutin för assisterad peritonealdialys i hemmet.

5.2.4. Övriga samarbeten

Socialdepartementet har via Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) initierat ett antal utvecklingsarbeten inom välfärdsområdet. Region Kronoberg ansvarar för att samordna och leda dessa utvecklingsarbeten i samverkan med länets kommuner. Överenskommelser med SKL och Region Kronoberg finns idag inom området för barn & unga.

Region Kronoberg ansvarar på uppdrag av länets kommuner för AV-Media Kronoberg. AV-Media tillhandlahåller länslicenser till läromedel och information om/utlåning av aktuell film för skolan genom medieinformatörer och Mediekatalogen SLI, samt IT-pedagogik - information och utbildning om aktuella verktyg, program, tekniska hjälpmedel och alternativa verktyg.

5.3. Samverkan mellan regionalt självstyre och statliga myndigheter

Region Kronoberg har inom ramen för uppdraget som regionalt självstyrelseorgan ett ansvar för samverkan med statliga myndigheter inom vårt kompetensområde, främst avseende genomförande av den regionala utvecklingsstrategin. Nedan beskrivs några exempel på samverkan mellan det regionala självstyrelseorganet och statliga myndigheter:

- Samverkan med Länsstyrelsen Kronoberg sker inom flera kompetensområden såsom klimat, bredband, integration och innovationsfrågor m.m. En särskild överenskommelse är nyligen träffad mellan Region Kronoberg och Länsstyrelsen där samverkansformen är formaliserad i form av "Forum för ledningar", där syftet är dialog om strategiska regionala utvecklingsfrågor såsom genomförandet av RUS och dess prioriteringar.
- Inom ramen för uppdraget som regional kollektivtrafikmyndighet och länsplaneupprättare har Region Kronoberg tät samverkan med Trafikverket Region syd. Samverkan sker i både planerande som genomförandefasen.
- Region Kronoberg har det statliga uppdraget att utgöra regional kompetensplattform och har format en regional kompetensförsörjningsstrategi – det uppdraget förutsätter bland annat närvaro i form av Arbetsförmedlingar med lokal kännedom om kompetens och brist på kompetens hos arbetsgivare i länet.
- Region Kronoberg har idag en väl fungerande samverkan med Tillväxtverkets kontor för det regionala strukturfondsprogrammet Småland och Öarna, som ligger i Jönköping.
- Region Kronoberg har även en nära och väl etablerad samverkan med Försäkringskassan inom ramen för Finsam (finansiell samordning). I Kronobergs län finns två samordningsförbund; Samordningsförbundet Varend & Markaryds Samordningsförbund, som vänder sig till personer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser för att uppnå egen försörjning och är motiverade eller kan motiveras till den förändring, som krävs för detta.
- Inom ramen för Region Kronobergs folkhälsouppdrag sker nära samverkan mellan Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Socialstyrelsen och Skolverket. Flera av dessa myndigheter har omorganiserats under senare år, vilket har inneburit att den regionala närvaron har minskat i Kronobergs län.

5.4. Övriga samarbeten över länsgränser

Region Kronoberg deltar i Regionsamverkan Sydsverige, som regleras genom ett samverkansavtal tillsammans med de 6 sydsvenska länen. Samverkan sker framförallt inom områdena regional utveckling, infrastruktur, kollektivtrafik, kultur samt hälso- och sjukvård.

Det finns idag ett starkt samarbete i Småland kopplat till regionala utvecklingsfrågor. Länen finns i ett gemensamt strukturfondsområde där man bedriver flera gemensamma utvecklingsinsatser och andra EU-finansierade program. Kalmar och Kronobergs län har gemensamt universitet. De tre länen bygger en innovationsmiljö kring smart boende, Smart Housing samt att man antagit en gemensam strategi för träindustrin.

Region Kronoberg, Regionförbundet i Kalmar län, Landstinget Kalmar Län, Region Blekinge, Landstinget Blekinge län, Region Jönköpings län, Blekinge Tekniska Högskola, Jönköping University samt Linnéuniversitetet samverkar kring Småland-Blekinges gemensamma Brysselkontor. Det övergripande syftet med samarbetet är att verka för en hållbar utveckling och tillväxt i regionen.

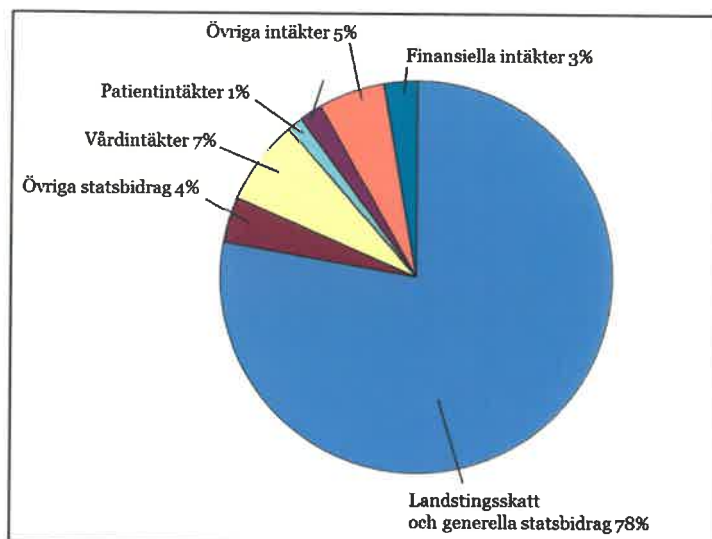
Smålands Shanghaikontor är ett samarbete mellan Region Kronoberg, Regionförbundet i Kalmar län samt Linnéuniversitetet som syftar till att dels förbättra och förenkla möjligheterna för småländska företag att göra affärer i Kina, dels att förbättra Linnéuniversitetets möjligheter att rekrytera studenter och samverka med både andra universitet och näringsliv i Kina.

Euroregion Baltic är en politisk plattform för att utveckla det regionala samarbetet i sydöstra Östersjön. Medlemsregioner är förutom Region Kronoberg, Regionförbundet i Kalmar län; Region Blekinge, Bornholms regionkommun, Region Pommern, Region Warmia-Mazurien, Kaliningrad län och Klaipedaregionen.

6. Östergötland

6.1. Ekonomi

Region Östergötlands totala budget omsluter ca 15,5 miljarder kronor 2016, med en prognos på knappt 16,8 Miljarder 2018.

Skatteintäkterna motsvarar ca 60% av Region Östergötlands totala intäkter.. Skattesats 2016 uppgår till 10,70 procent. Fullmäktige har fastställt resultatmål om 2 % i förhållande till skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och generella statsbidrag, vilket ger ett budgeterat resultat på 240 mkr år 2016.

Nettokostnadsutveckling

Region Östergötlands nettokostnader i verksamheten har under 2015 ökat med 6,0 % jämfört med föregående år. Genomsnittlig nettokostnadsutveckling i riket för samtliga regioner och landsting är 5,5 %.

De största ekonomiska utmaningarna inom hälso- och sjukvården är främst frågan om bemanning, där kostnader för hyrpersonal är drivande, köpt vård och kostnader för läkemedel. Dessa utmaningar delas med fler andra regioner/landsting i Sverige.

Långsiktiga ekonomiska åtaganden

De kommande åren står Region Östergötland inför stora investeringar. Sedan några år tillbaka har ett omfattande investeringsprogram genomförts vid Universitetssjukhuset i Linköping som nu kommit ungefär halvvägs. Inom den närmaste tioårsperioden sker dessutom en omfattande förnyelse vid Vrinnevisjukhuset i Norrköping som ska förbättra tillgängligheten genom att utforma fastigheter och lokaler för att våra patienter ska få en högkvalitativ och framtidsanpassad hälso- och sjukvård. Den långsiktiga investeringsplaneringen fram till och med år 2016-2018 uppgår till totalt drygt 5,6 miljarder.

6.2. Gränssnitt gentemot den primärkommunala sektorn

Region Östergötland har tillsammans med kommunerna organiserat samverkan på såväl strategisk nivå som inom olika sakområden där politiska företrädare för Region Östergötland och kommunerna regelbundet träffas.

Det strategiska samrådet är det övergripande organet för samråd och samverkan. Det strategiska samrådet träffas ungefär en gång i månaden och bereder frågor till länets kommunstyrelser och regionstyrelsen.

Det finns också fyra sakområdessamråd:

- Vård och omsorg
- Kollektivtrafik, infrastruktur och samhällsplanering
- Kompetensförsörjning, företagande och attraktivitet
- Kultur

Sakområdessamråden träffas några gånger per år och bereder frågor till respektive ansvarig nämnd i kommunerna och Region Östergötland.

Region Östergötland ansvarar för att upprätthålla arenor för samråd och samverkan, primärt mellan kommunerna och regionen, men också vid behov med andra aktörer med ansvar inom de olika sakområdena.

6.2.1. Regional kollektivtrafik

Region Östergötland utgör sedan 2012 regional kollektivtrafikmyndighet, enligt Lag 2010:1065 om kollektivtrafik. I samband med förändringen av kollektivtrafiken gjordes också en skatteväxling. Myndighetens uppgift är att se till att invånarna i länet har en god tillgång till kollektivtrafik och att kollektivtrafiken utvecklas i enlighet med invånarnas resbehov och länets politiska målsättningar.

Respektive kommun har ansvaret för färdtjänst inom den egna kommunen samt riksfärdtjänst. Enligt kollektivtrafiklagen har en kommun möjlighet att lämna över hela eller delar av ansvaret för färdtjänsten till den regionala kollektivtrafikmyndigheten. I Östergötland har regionen och kommunerna lämnat över ansvaret för upphandling och drift av Östergötlands särskilda form av färdtjänst mellan kommunerna, länsfärdtjänst, till AB ÖstgötaTrafiken som är ett av Region Östergötland helägt bolag. Ett antal kommuner har också tecknat avtal om upphandling och drift av färdtjänsten med AB ÖstgötaTrafiken. I driftansvaret ingår även ansvaret för beställningscentral. I samtliga fall har kommunerna dock valt ha kvar ansvaret för tillståndsgivning av färdtjänst.

På samma sätt har ett antal av länets kommuner tecknat överenskommelse med AB Östgötatrafiken om driftansvaret för skolskjutsarna i respektive kommun.

6.2.2. Regional utveckling

I samband med att Region Östergötland övertog ansvaret för de regionala utvecklingsfrågorna tecknades ett samverkansavtal med länets kommuner. I avtalet tydliggörs Region Östergötlands regionala ansvar inom följande områden:

- Folkbildning
- Kulturfrågor (inklusive kultursamverkansmodellen och länsbiblioteket)
- Landsbygdsutveckling
- Natur och friluftsliv
- Näringslivsutveckling
- Besöksnäringens utveckling
- Energi och miljö
- Folkhälsa
- Internationell samverkan
- Investeringsfrämjande
- Regional marknadsföring

Regionens utvecklingsansvar innebär ett ansvar för att:

- Utarbeta och driva den regionala strategin.
- Utarbeta kunskapsunderlag och statistik.
- Bedriva omvärldsbevakning.
- Hantera kontakter med nationella aktörer.
- Upprätthålla arenor för samråd och samverkan med relevanta aktörer.
- Företräda regionen i nationella och internationella sammanhang.

6.2.3. Hälsa- och sjukvård

I början av 2014 övertog länets kommuner huvudmannaskapet för hemsjukvård. I samband med övertagandet av hemsjukvården gjordes också en skatteväxling. Utvecklingsarbetet fortsätter för att huvudmännen ska kunna leva upp till syftet med reformen. Regionen och kommunerna ska arbeta tillsammans för att skapa en så gynnsam situation som möjligt för patienter som behöver hemsjukvård och hemrehabilitering. Uppföljningen sker genom sakområdessamrådet vård och omsorg.

Sakområdessamråd vård och omsorg mellan Region Östergötland och kommunerna i Östergötland, är ett samråd under länets socialnämnder och regionens hälso- och sjukvårdsnämnd. Sakområdessamråd vård och omsorg har det övergripande uppdraget att vara ett organ för samråd och överläggningar mellan regionen och länets kommuner, i vård och omsorgsfrågor. Uppdraget är också att vara huvudmännens gemensamma organ för ledning och styrning av länsövergripande utvecklingsarbeten och aktiviteter ett kunskapsuppdrag gentemot huvudmännen.

Kunskapsuppdraget som består av aktiviteter för gemensam kunskapsstyrning och kunskapsutveckling och därmed möjligheterna till att lägga grunden för gemensamt politiskt agerande. Detta kan exempelvis ske genom temakonferenser och kunskapssammanträden

Baserat på nationella överenskommelser och andra samverkansavtal så anger huvudmännen gemensamma utvecklingsområden och utredningsuppdrag i en gemensam arbetsplan. Sakområdessamrådet för vård och omsorg.

För perioden 2016/17 prioriteras särskilt grupperna barn och äldre. Arbetsplanen omfattar följande områden:

- Stöd inom området psykisk ohälsa
- Stöd till en evidensbaserad praktik för god kvalitet inom socialtjänsten
- IT-eHälsa
- Hemsjukvårdsavtalet
- Utveckling av nyanländas etablering i Östergötland
- Samverkan avseende missbruks- och beroendevården
- Ungdomshälsor i Östergötland
- ANDT-frågor